

**Civil war creates dependence
on mineral resources.**

And not the other way round. | **p.9** |

**‘Ook viel mij de ernst op,
een ernstige betrokkenheid’**

Gastschrijver Grunberg blikt terug. | **p.10** |

**‘Uit frustratie ben ik met
planten bezig gegaan.’**

Joop Schaminée is eigenlijk een geman-
keerde vogelaar. | **p.16** |

RESOURCE

Voor studenten en medewerkers van Wageningen UR

nr. 6 – 5 november 2009 – 4e jaargang

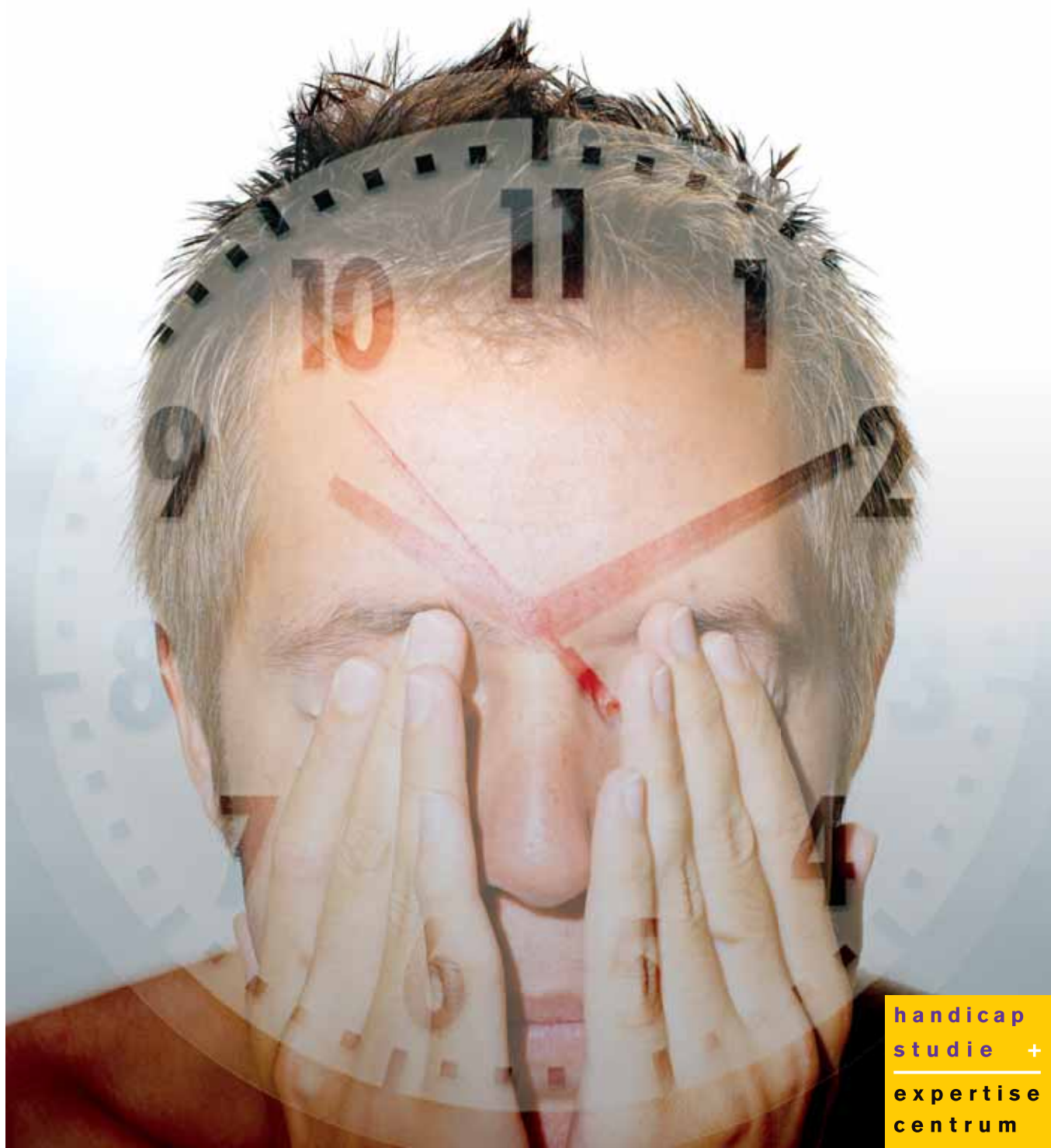
Aquacultuur

Meer vis, minder water

p. 8

Iedereen heeft weleens tijdgebrek. Maar als je er vaker last van hebt, is het goed om eens naar de oorzaken te kijken. Kamp je bijvoorbeeld met gebrek aan energie, concentratieproblemen, dyslexie of RSI? Dan heb je mogelijk recht op extra studietijd. Of andere regelingen om je studievertraging op te vangen, zoals extra tentamentijd of een flinke financiële vergoeding. Je decaan of studieadviseur kan je hier alles over vertellen. **Kijk voor meer informatie op www.tijdgebrek.nl**

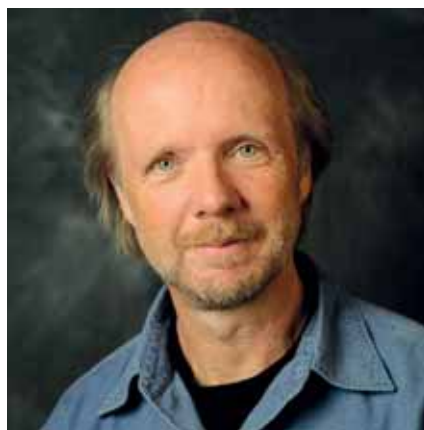
HEB JIJ RECHT OP EXTRA STUDIETIJD?

handicap
studie +
expertise
centrum

>> INHOUD

nr. 6 – 4e jaargang

>> 5

TOEGANKELIJKE WETENSCHAP

'Voor een Spinozaprijswinnaar is het makkelijk om open access te publiceren'

>> 6, 15 & 22

STEEN DES AANSTOOT

Hek in het arboretum veroorzaakt onrust onder professoren.

>> 25

STUDENTEN KRAKEN BOERDERIJ

'Er stond veel selderij, dat hebben we in de soep gedaan'

EN VERDER

- 4 Nieuws & opinie
- 8 Wetenschap
- 10 Grunberg blikt terug
- 13 Wetenschap
- 14 In beeld
 - hek verdeelt arboretum
- 16 Schaminée over het wonder
- 20 MI
- 22 Post / Puzzel
- 23 Liefdewerk
 - bier brouwen
- 24 Advertentie
- 25 Student
- 30 Advertenties
- 32 Go/no go

PROEFVIS

Een collega vertelde dat hij tijdens zijn Wageningse studententijd regelmatig paling en meerval at die een bevriende student meenam na een visexperiment. Of het mocht, weet hij niet, lekker was het wel.

Nog steeds worden vanuit het proefstation aan de Marijkeweg overvloedige guppen meegegeven met studenten en af en toe verhuist een zeebaars naar de keuken van de onderzoekers. Stiekem, want het mag niet meer.

De Wet op de Dierlijke Bijproducten staat consumptie en het houden van gebruikte proefdieren in de weg. Die wet stamt uit 2002, maar de Voedsel en Warenautoriteit controleert er sinds een jaar driftig op. Dat spreekt vanzelf bij varkens, kippen of vissen waar hormonen, gif of genen in zijn gestopt; die moet je weren uit de consumptieketen.

Maar het is niet uit te leggen dat dieren gedood worden na een onschuldig kweek- of gedragsexperiment. In 2008 gebruikte deze universiteit tweemaal zoveel vissen als het jaar ervoor. Die verdwenen bijna allemaal in de destructor.

Gaby van Caulil

[E]

The full story?
resource.wur.nl/en

FISH DISH

A colleague told me that when he was a Wageningen student, he regularly ate fish taken home after an experiment. It still happens, but it is now

strictly forbidden. Of course, we can't have people eating animals full of hormones or toxic substances. But it seems wrong for all those

thousands of fish that Wageningen uses in harmless experiments to end up in the incinerator.

‘LAT LIGT TE HOOG VOOR TALENTEN’

TEKENING: HENK VAN RUITENBEEK

- **Criteria tenure track te zwaar voor hoogleraar in de dop.**
- **‘Het Wageningse systeem kent vooral negatieve prikkels’.**

Wageningen Universiteit stelt te hoge en te veel eisen aan wetenschappelijke talenten die via het tenure track systeem worden klaargestoomd om hoogleraar te worden. Dat stelt Kristine Kern, docent van de leerstoelgroep Milieubeleid. Kern is geschoold in Duitsland en is afkomstig van de universiteit van Minnesota in de Verenigde Staten. Gedurende haar wetenschappelijke carrière is ze bekend geraakt met tenure track in de VS, Canada, Zweden, Duitsland en Zwitserland. Wageningen had gebruik moeten maken van ervaringen in die landen, vindt ze.

‘De eisen voor assistent professoren zijn erg hoog’, stelt ze. ‘In Minnesota selecteren ze streng aan het begin van de carrière,

maar menig assistent professor die ze aannemen is nog niet gepromoveerd. In Wageningen moet je voor een aanstelling vier tot zes artikelen in toptijdschriften hebben gepubliceerd. In de VS en Canada selecteren ze de besten, maar kijken ze nog niet heel sterk naar de publicaties.’

BELONINGEN

Eenmaal aangenomen, bevat de tenure track in die landen flexibiliteit, zegt Kern. ‘Jonge onderzoekers die een grant binnenhalen, geven een half of heel jaar geen les en richten zich op publicaties. Dat soort beloningen kent de Wageningse aanpak niet. Hier moeten de talenten zowel goed onderwijs en onderzoek verrichten als onderzoeksgeld binnenhalen. Er is geen prikkel om je talent te volgen. Daarmee kent het Wageningse systeem vooral negatieve prikkels.’

Overigens betekent dit niet dat postdocs in het buitenland ge-

makkelijker aan een baan komen, aldus Kern. De regel bij Amerikaanse universiteiten is dat postdocs een baan bij een andere universiteit moeten vinden. De reputatie van een universiteit wordt bepaald door het aantal postdocs dat elders een baan krijgt als assistent professor. Omgekeerd komen de assistent professoren die je aanneemt altijd van buiten. Vaak beoordeelt een commissie van exter-

‘Er is geen prikkel om je talent te volgen’

ne beoordelaars wie in aanmerking komt. In Zweden moeten kandidaten een uitgebreide paper schrijven. Die procedures zijn een stuk transparanter dan de Wageningse interne procedure, vindt Kern.

PLUSPUNT

Een ander pluspunt bij buitenlandse universiteiten is dat de assistent professoren een grote mate

van vrijheid krijgen. Ze worden niet, zoals in Wageningen, ondergebracht in een leerstoelgroep, maar werken vanaf het begin onafhankelijk met een eigen budget. Ook Duitsland en Zwitserland hebben dit systeem de afgelopen jaren ingevoerd. Die vrijheid gaat gepaard met trainingen in leiderschap, als voorbereiding om een onderzoeksgroep te gaan leiden.

De Wageningse criteria worden door meer medewerkers als streng ervaren. ‘Ik ben voor heldere kwaliteitscriteria. Maar de lat ligt zo hoog dat je talentvolle onderzoekers niet stimuleert maar demotiveert’, zegt onderzoeker Lourens Poorter van Bosecologie en bosbeheer. ‘Een heleboel hoogleraren voldoen niet aan de criteria. Veel Wageningse onderzoeksgroepen doen het fantastisch, bleek vorige maand bij de externe visitatie. Nu horen we dat de meeste mensen die verantwoordelijk zijn voor die goede cijfers, niet goed genoeg zijn.’ **Albert Sikkema**

The full story?
resource.wur.nl/en

WAGENINGEN TOO NEGATIVE

Wageningen University demands too much of its academics and doesn't reward them enough, says Kristine Kern, from the Environmental policy chair group. Other systems are more flexible, take on professors with no PhD, give good

researchers time off teaching, have more transparent selection procedures and offer more freedom and in-service training. Other staff agree.

NEW NAME FOR VHL

Van Hall Larenstein may be given

a new name. One name for both institutes will be less confusing, says director Ellen Marks. Two names have been suggested: *Van Hall Larenstein Hogescholen* and *Wageningen Hogescholen*. A better idea? Mail resource@wur.nl, subject: name VHL.

NIEUWE NAAM VOOR VHL MOET VERWARRING WEGNEMEN

- Nu nog aparte diploma's bij Van Hall en Larenstein.
- Medezeggenschapsraad positief over naamswijziging.

Mogelijk krijgt Van Hall Larenstein een andere naam. Hoewel de hogeschool naar buiten toe als één organisatie wordt gepresenteerd, bestaat deze nog altijd uit twee aparte onderwijsinstellingen:

de Internationale Agrarische Hogeschool Larenstein en het Van Hall Instituut. VHL-directeur Ellen Marks wil de twee instellingen misschien onder eenzelfde naam laten registreren bij het ministerie van Onderwijs. Die verandering heeft verder geen gevolgen voor de status van de twee onderwijsorganisaties, maar neemt wel verwarring weg bij studenten.

Nu krijgen afgestudeerden van Van Hall Larenstein namelijk ver-

schillende diploma's, afhankelijk of ze in Leeuwarden aan het Van Hall afstuderen of in Velp of Wageningen aan Larenstein. Ook bij de inschrijving krijgen studenten er al mee te maken. Fusievoorstellen zijn in het verleden door medezeggenschapsraden tegengehouden.

De opleidingsdirecteuren en de medezeggenschapsraad hebben het voorstel van Marks positief ontvangen. Of de naamswijziging er komt, is onder meer afhankelijk

van de instemming van de Raad van Bestuur van Wageningen UR.

Als het plan doorgaat, zou de hogeschool ook voor een geheel andere naam kunnen kiezen. De medezeggenschapsraad van Larenstein doet alvast twee voorstellen: Van Hall Larenstein Hogescholen of Wageningen Hogescholen. Een spannender suggestie? Mail naar: resource@wur.nl, onder vermelding van 'Naam VHL'. **AB**

kort

>> AFSG

Dinsdag uitsluitsel nieuwbouw

De Raad van Bestuur heeft afgelopen week een voorgenomen besluit genomen over de nieuwbouw voor de voedingsonderzoekers. Wat er besloten is, houdt de raad stil. Komende maandag zal de Raad van Toezicht van Wageningen UR zich erover buigen. Grote investeringen moeten namelijk goedgekeurd worden door de toezichthouders. Dinsdagochtend gaan bestuursvoorzitter Aalt Dijkhuizen en Peter van den Elzen, directeur van de kennis-eenheid AFSG, het besluit toelichten aan de leerstoelgroepen op De Dreijen en op de campus. **GvC**

>> EBS

Inkoopstelsel in 2010 verplicht

Alle inkoop moeten vanaf 1 januari via Elektronisch Bestel Systeem (EBS) lopen. Het centrale inkoopstelsel bespaart Wa-

geningen UR 12 miljoen euro per jaar. Grote bestellingen leveren namelijk schaalvoordeel op. Ook wordt factureren digitaal, waardoor koppeling met de centrale boekhouding en chemicaliënregistratie GROS mogelijk is. Groot nadeel is dat incidentele inkoop nog niet in de catalogus staan, en dus veel tijd gaan kosten. Op dit moment gaat maar 56 procent van de inkoopopdrachten via EBS. Over twee maanden moet dat 100 procent zijn. **NM**

>> VENI-SUBSIDIES

Drie Wageningers in de prijzen

Joost van den Borne, Peter van Esse en Nina Fatouros krijgen ieder 250 duizend euro in het kader van de Veni-subsidies om hun wetenschappelijk vernieuwende ideeën verder te ontwikkelen. Genoeg geld voor drie jaar onderzoek. De NWO heeft 143 Veni-subsidies toegekend aan talentvolle jonge onderzoekers. Drie Veni's gingen naar Wageningen. Van den Borne, leerstoelgroep Diervoeding, gaat suikerziekte bij kalveren aanpakken. Van Esse, leerstoelgroep Fytopathologie, neemt immuunsuppressors bij dahlia's onder de loep. Fatouros, Laboratorium voor Entomologie, onderzoekt hoe planten zich verdedigen tegen rupsen. **NM**

in brief

AFSG BUILDING DECISION >> The board's proposal will be discussed with the chair groups on Tuesday.

THREE VENI GRANTS >> Joost van den Borne, Peter van Esse and Nina Fatouros have won 250,000 euros in Veni research grants..

OPEN ACCESS IS THE FUTURE

Spinoza prizewinner Marten Scheffer applauds the NWO for making 5m euros available for publishing research in free internet journals. Research done with public funding should be accessible to everyone. He hopes young researchers will make use of the fund.

VISIE <<

Open access heeft de toekomst

NWO-directeur Jos Engelen riep gevestigde wetenschappers vorige week op om in gratis toegankelijke internettijdschriften publiceren. Een prima idee, vindt de Wageningse Spinozaprijswinnaar Marten Scheffer. Hij is al vanaf de oprichting betrokken bij het open-access tijdschrift *Ecology and Society*.

'Onderzoek dat wordt betaald met publiek geld, moet voor iedereen beschikbaar zijn. Gratis toegankelijke internettijdschriften hebben echter geen abonnees. Daardoor verschuiven de kosten van de lezer naar de onderzoeker. Als AIO is het moeilijk om voor een publicatie tussen de duizend en vierduizend euro neer te tellen. In de toekomst moeten dat soort kosten in het onderzoeksbudget worden opgenomen. Nu zitten we in een overgangssituatie, dus het is een goede zaak dat NWO hier vijf miljoen euro voor uittrekt.

'Voor een Spinozaprijswinnaar is het makkelijk om open access te publiceren, maar voor iemand die aan het begin van zijn carrière staat, is een publicatie in een tijdschrift met een grote impact, zoals *Science of Nature*, cruciaal. Overigens kan een open-accessartikel door meer mensen worden gelezen; dat is goed voor de citatie. Vaak is het mogelijk om met bijbetaling een publicatie ook vrij toegankelijk te krijgen. Dat zou ik jonge wetenschappers zeker aanraden, vooral nu ze een beroep kunnen doen op het potje van NWO.

'Het laatste artikel dat we hebben gepubliceerd, staat sinds 28 oktober online in *Biogeosciences discussions*. Daar is bovendien het proces van beoordeling en debat te volgen, heel modern en transparant. Ook ben ik erg enthousiast over de *Public Library of Science* (PloS). Die is geheel vrij toegankelijk en van hoge kwaliteit. 'Het kan goed dat ik in de toekomst nog wel in *Nature of Science* publiceer. Je zet in op het tijdschrift waarmee je de meeste lezers voor je verhaal bereikt. Dat hoeft niet altijd heel prestigieus te zijn. Soms is een kleiner, specialistisch blad juist beter.' **AB**

ANALYSE: DE DREIJEN

Arboretum wordt twistappel

De vijvers van het Klein Arboretum in Wageningen mogen niet ten prooi vallen aan woningbouw. Lokale politici én een flink deel van de Wageningse hoogleraren hebben de universiteit daarover de wacht aangezegd.

Directe aanleiding voor de commotie rond De Dreijen is een stevig hekwerk dat de vijvers van het arboretum afsnijdt van de rest van de botanische tuin. Die tweedeling is het werk van kunststichting Het Depot die een deel van het arboretum huurt als beeldentuin. Het hek moet onverlaten weren.

Maar dat hek krijgt een heel andere lading in het licht van de

bouwplannen op De Dreijen. De universiteit verlaat langzaam maar zeker De Dreijen om zich te concentreren op de nieuwe campus. Samen met de gemeente wordt gezocht naar een invulling van het achterblijvende gebied. Begin vorige maand werden de eerste schetsen van die samenwerking gepresenteerd.

En dat was even slikken voor de voorvechters van het arboretum. Tegen de uitdrukkelijke eis van de gemeenteraad in, blijken op de plek van de vijvers woningen gepland. Volgens de ontwerpers van het stedenbouwkundig bureau Karres en Brands kan dat niet anders. De ruimte is nodig om het

geplande aantal huizen kwijt te raken. Wageningen UR is het daarmee eens.

Het schetsplan was voor de politiek de eerste aanwijzing dat de universiteit het niet zo nauw neemt met het behoud van het arbore-

tum. De recente plaatsing van het hek lijkt die indruk te bevestigen. De afscheiding wekt de schijn dat toekomstige bebouwing onvermijdelijk is. Daarmee staat het hek ook symbool voor de manier waarop de universiteit omgaat met haar cultuurhistorisch erfgoed.

En dat stuit niet alleen de Wageningse politiek tegen de borst. In een open brief roepen vijftig hoogleraren de Raad van Bestuur op, niet te bouwen in het arboretum (zie ook p.22). Een tamelijk zeldzaam initiatief. Een teken bovendien dat het beleid op dit punt weinig draagvlak geniet.

In een brief aan de gemeenteraad speelde woordvoerder van de Raad van Bestuur Simon Vink vorige week de vermoorde onschuld. Hij snapt al dat negativisme niet. Volgens hem heeft Wageningen UR het beste voor met het arboretum. Door de overeenkomst met Het Depot is het beheer van het grootste deel van de tuin in goede handen. Daar horen de vijvers niet bij. Die zijn immers maar 25 jaar oud en horen niet bij de oorspronkelijke tuinen, die ruim een eeuw oud zijn. Dat laatste klopt. Maar daarmee draait hij om de kern van het verzet heen: de eis van de raad dat het hele arboretum overeind moet blijven.

De gemeenteraad is vast van plan de poot stijf te houden. Daarbij speelt ongetwijfeld mee dat onlangs De Dreijenborch ten prooi viel aan de slopershamer. Die sloop deed veel stof opwaaien, maar kon niet worden voorkomen. Doorgaan met de huidige plannen lijkt daarom varen op een ramkoers. **Roelof Kleis**

FOTO: BART DE GOUW

The full story?
resource.wur.nl/en

GOOD FENCES

...don't always make good neighbours, and the new fence around De Dreijen arboretum is causing quite a stir. The fence is meant to keep trespassers out, but it also separates the gardens taken over by Het Depot art foundation from

the ponds. The ponds will be drained for new housing – against the wishes of the town council. And the wishes of fifty Wageningen professors who have protested to the board against the plan (see p.22).

AFGHAN STUDENTS AT VHL

Fifteen Afghan students are due to arrive in Wageningen next week to do MSc courses on Land and water management and Chain management at VHL. Their studies are part of a Ministry of Agriculture and Food project to help revive

AFGHAANSE STUDENTEN NAAR VHL

- Vijftien studenten beginnen professional master.
- VHL coördineert wederopbouw landbouwonderwijs.

Als alles goed gaat met de visaprocedures komen volgende week vijftien Afghaanse studenten in Wageningen aan. Ze hebben allemaal een bachelorstudie in Afghanistan afgerond en hebben al enkele jaren werkervaring. In Nederland gaan ze bij Van Hall Larenstein een eenjarige professionele master volgen. Drie studenten zullen zich in Velp bekwamen in Land and Water Management, de anderen in Wageningen in Chain Management of Rural Development.

De komst van de studenten maakt deel uit van een project vanuit het ministerie van LNV om het landbouwonderwijs in Afghanistan op poten te zetten. 'Na dertig jaar oorlog ligt het onderwijssysteem plat',

vertelt Henk Jansen, adviseur internationale onderwijsprojecten bij VHL Wageningen. Nederland is het coördinerende donorland in dit project, dat getrokken wordt door Van Hall Larenstein.

Eerst wordt er in Kabul een nationaal centrum voor toegepast onderzoek en documentatie en een lerarenopleiding opgezet. Ook komen er twee centra voor praktijkonderwijs, één in Kabul en één in Uruzgan. Als de Afghaanse studenten straks hun master hebben gehaald, kunnen ze aan de slag bij de landbouwlerarenopleiding in Kabul.

Volgend jaar komen er weer vijftien studenten naar Nederland. 'Dit is nog maar de aanloop. We moeten het onderwijs vanaf de grond weer opbouwen', aldus Jansen. Het komend jaar zal een team van Van Hall Larenstein meedenken over de invulling van de onderwijsstructuur. Jansen doet dat grotendeels in Afghanistan zelf, hij krijgt een kamer op het Ministerie van Onderwijs in de hoofdstad. **AB**

ILLUSTRATIE: KITO

agricultural education in Afghanistan. New centres for research, teacher training and vocational training will be set up in Afghanistan. A VHL team will be involved.

BOERSMA: ITEM 8

Item 8 on the chair group meeting's

agenda is always the same: AFSG accommodation/ building plans. There's usually no news. There seems to be new hope now, and the term unilocation has been heard a lot recently. Ideas abound but decisions don't. Time for a 'go' or a 'no go'. Before item 8 becomes a joke.

BOERSMA <<

Punt 8

Het agendapunt 8 van ons leerstoelgroepoverleg is al tijden ongewijzigd: huisvesting/nieuwbouw. Meestal is er geen nieuws.

Maar daar lijkt nu verandering in te komen. De term unilocation duikt steeds vaker op. De bouwplannen voor AFSG worden serieuzer. Zelfs jaartallen zoemen rond. Resource heeft het vuurtje flink opgepookt: 'Seinen op groen voor nieuwbouw AFSG'. Hoop gloeit op. Er is zelfs een datum waarop eindelijk duidelijkheid gegeven zal worden. Op 9 november zal de Raad van Toezicht een besluit nemen.

Prinsjesdag was al eerder een ijkpunt. Maar die dag ging voorbij zonder dat er knopen werden doorgehakt. Toch lijken de ambities dit keer overeind te blijven, ondanks de recessie. Het werd immers duidelijk dat we gespaard zullen blijven van ingrijpende bezuinigingen. Maar wat gaat het nu worden? Nieuwbouw of de Dreijen? Het wordt tijd voor een Go or No go. Het heeft lang genoeg geduurd.

Een paar jaar geleden was nieuwbouw op de Born een spannend onderwerp. Iets om naar uit te kijken. Een verhuizing naar de campus gaf toen nogal wat onduidelijkheid over waar we terecht zouden komen. In een van de oude gebouwen of in een nieuw voedingsgebouw? Onder agendapunt 8 werd in die tijd dus veel besproken. Steeds nieuwe plattegronden, waarbij we onze wensen konden aangeven. En elke keer was er weer nieuws. En weer andere plattegronden en plannen. En dus ook nieuw commentaar van ons. Maar de discussies gingen steeds vaker over plannen die alweer verworpen waren voordat onze mening doorgegeven kon worden.

Er is niet veel veranderd. Punt 8 bevat nog steeds de onzekerheid van een verhuisdatum. Eigenlijk worden we er vooral 'niet blij' van. *Uitstel* is het toverwoord. Het agendapunt is akelig verschrompeld. En nog steeds is er geen nieuws. Besmuikt gegniffel is het zielige lot voor het ooit prikkelende punt 8. **Mareille Boersma**

VISTEELT DUURZAMER DOOR DIERPROEVEN

- Wageningen Universiteit gebruikte in 2008 tweemaal zoveel vissen.
- Experimenten leerden dat schonere visteelt af kan met minder water.

Tienduizend vissen heeft Wageningen Universiteit vorig jaar gebruikt. Maar in het proefstation Vissen achter het Zodiac-gebouw is daar weinig van te merken. Er is weliswaar voortdurend geluid van stromend water en het ruikt er – jawel! – naar vis. Maar hier zwemmen hooguit een paar honderd tilapia's, meervallen en karpers rond. De meeste van de tientallen bakken zijn leeg.

In 2007 en 2008 liepen drie grote visprojecten, twee voor de EU en één voor het ministerie van LNV. In 2008 zijn ze afgerond en zodoende in dat jaar in de proefdierstatistiek terechtgekomen.

Pijn hebben die dieren niet gehad. De vissen (meerval, tilapia, tarbot, tong en paling) zijn tweemaal gewogen en na afloop ge-

FOTO: BART DE GOUW

Viskweek bij Zodiac.

dood met een overdosis TMS, een verdovingsmiddel voor vissen. Toch wil de onderzoeker niet met zijn naam in de krant; in buurgewbouw Zodiac zijn dit jaar ruiten in-

gegooid door dieractivisten.

De anonieme onderzoeker van de leerstoelgroep Aquacultuur en Visserij vertelt dat de vissen gebruikt zijn in studies naar een duurzame vorm van visteelt, het recirculatiesysteem. Dat systeem heeft twee voordelen: het kost weinig water en levert nauwelijks afval op.

'Het bestaat uit een aquarium voor de vissen en aparte ruimtes voor waterzuivering en voor het verzamelen van vissenpoep. De vissen scheiden het giftige ammoniak uit, dat door bacteriën wordt omgezet in nitraat en vervolgens in stikstofgas.'

De teelt van tilapia kan zo een stuk duurzamer, heeft een van de

EU-projecten geleerd. 'In onze experimenten is de hoeveelheid afval gedaald naar 50 kuub vaste mest op 100.000 kilo tilapia per jaar. Bovendien haalden we een waterverbruik van 40 liter per kilo vis. Bij de gangbare methode, waarbij je het water ververst, is het verbruik 200 tot 300 liter per kilo vis.'

Er zijn zoveel vissen nodig geweest omdat de experimentele eenheid de bak is, vertelt proefdierdeskundige Rob Steenmans. 'Voor een betrouwbaar experiment heb je meerdere experimentele eenheden nodig, meerdere bakken dus. En in één bak zwemmen tientallen vissen.' **Gaby van Caulil**

MEER PROEFDIEREN

Landelijk is het aantal dierproeven met drie procent afgenomen tot 578.123. Dat blijkt uit de jaarlijkse proefdierrapportage van de Voedsel en Warenautoriteit van het ministerie van VWS. Het aantal dierproeven aan de Wageningse universiteit is daarentegen vorig jaar fors toegenomen, van 11.963 in 2007 tot 16.972 in 2008. De hoeveelheid dierexperimenten bij DLO-instituten is geheim. De Wageningse toename zit hem in het visonderzoek, in 2007 werden vijfduizend vissen gebruikt; vorig jaar een kleine tienduizend. Verder experimenteerden Wageningers met 3884 kippen, 1132 muizen en 936 varkens. Bijna duizend dieren zijn gebruikt in het onderwijs.

The full story?
resource.wur.nl/en

Animal testing for sustainable fisheries

Wageningen university used ten thousand fish last year in studies on a sustainable recirculation system for fish farms. The fish didn't suffer, but the researcher didn't want to be named. Windows next

door were smashed by animal rights activists last year. The fish pushed up the numbers of test animals used at Wageningen university. Nationally, animal testing went down by 3 percent.

Diamonds not a land's best friend

It is not dependence on minerals but poor economic policy that causes armed conflict. So say Wageningen's prof. Erwin Bulte and colleague Christa Brunnschweiler in a recent article. They found that civil war creates de-

GOED REGIME ONTLOOPT GRONDSTOFFENVLOEK

- **Afhankelijkheid van grondstoffen is geen oorzaak gewapend conflict.**
- **Voorafalend economisch beleid zaait tweespalt.**

De afhankelijkheid van grondstoffen leidt niet tot gewapende conflicten, zoals een groep economen stelt. De 'grondstoffenvloek' klopt niet, stelt de Wageningse econoom Erwin Bulte. Volgens hem worden conflicten eerder veroorzaakt door zwakke regimes.

Dat is in tegenspraak met een tien jaar oude theorie: landen wier economie sterk afhankelijk is van primaire grondstoffen als olie, hout en mineralen, hebben vaker te maken met burgeroorlog, democratische regimes en een trage economische groei. Tientallen studies van economen en beleidswetenschappers van het afgelopen decennium ondersteunen deze controversiële theorie.

Rebellenleiders worden gezien als *rational predators* – ze plunde-

ren diamanten, olie en minerale grondstoffen om zichzelf te verrijken en een greep te doen naar de macht. Grondstoffen zijn niet alleen de bron van conflicten, ze verlengen dat conflict ook, aldus deze groep economen.

Prof. dr. ir. Erwin Bulte, hoogleeraar Ontwikkelingseconomie aan Wageningen UR, en zijn Zwitserse collega Christa Brunnschweiler onderwierpen deze theorie aan een grondig onderzoek in het oktobernummer van de *Oxford Economic Papers*. Ze constateren dat vooral zwakke regeringen een belangrijke rol spelen bij conflicten. Zwakke regimes leveren weinig werkgelegenheid en publieke goederen. Dat leidt tot wrok bij de bevolking en tot gewapend conflict.

OORLOG

Betere regimes gebruiken de export van grondstoffen om de economie te ontwikkelen. Daardoor wordt het inkomen van de bevolking hoger en komen minder gewapende conflicten voor.

Via een wiskundige vergelij-

king, die de factoren bij gewapende conflicten kwantificeert, ontdekten Bulte en Brunnschweiler dat de afhankelijkheid van grondstoffen geen rol speelt bij conflicten. Wel vonden ze iets anders. Landen met een verleden van (burger)oorlog zijn veel afhankelijker van grondstoffen. Een conflict heeft namelijk weinig invloed op de winning van grondstoffen, maar wel op de rest van de economie. Conflicten leiden dus tot een grotere afhankelijkheid van grondstoffen, in plaats van andersom.

Ook vonden de economen aanwijzingen dat schaarste aan grondstoffen een conflict aanwakkert. Schaarste leidt tot marginalisering en wrok bij de bevolking, die daardoor eerder in opstand komt.

Bij hun analyse maakt het tweetal een uitzondering voor diamanten: die zaten niet in het pakket grondstoffen. Het kan goed zijn dat door diamanten – zie de burgeroorlogen in Angola en Sierra Leone – conflicten langer duren, aldus Bulte en Brunnschweiler. **Albert Sikkema**

Brand na een aanslag op een oliepijpleiding in Nigeria.

pendence on mineral resources (not the other way round), while lack of mineral wealth can cause conflict. Except when it comes to diamonds. See Angola and Sierra Leone.

in brief

WORKING WITH JAPAN >> The Bioprocess technology chair group at Wageningen UR has signed an agreement with the university of Tsukuba. The institutes will collaborate on using algae and seaweed for energy and food.

DAIRY COMPANIES >> Western dairy processing companies have helped modernize the dairy sector in Central and Eastern Europe, says Wageningen UR scholar Liesbeth Dries in an article in *World Development*.

kort

>> ALGEN

Samenwerking met Japan

Wageningen UR wil samenwerken met Japanse universiteiten en bedrijven op het gebied van algen en zeewier. In Japan is in de jaren negentig veel kennis opgedaan over de winning van energie en nuttige stoffen uit deze planten, zegt Rene Wijffels, hoogleraar Bioprocesstechnologie. Marion van Es, studente van de opleiding Biotechnologie, is momenteel op stage in Japan om die kennis in kaart te brengen. 'Op basis hiervan willen we concrete samenwerking vormgeven', zegt Wijffels.

Samen met zijn collega Willem Brandenburg van de Plant Sciences Group was hij eind oktober in Japan om een seminar bij te wonen en een samenwerkingsovereenkomst te tekenen met de universiteit van Tsukuba. **AS**

>> ZUIVELBEDRIJVEN

Oostblok-boer krijgt steun

Melkveehouders in Centraal- en Oost-Europa hebben de afgelopen tien jaar hun bedrijf kunnen verbeteren en uitbreiden met steun van westerse zuivelbedrijven. Bedrijven als Friesland Campina (NL), Meggle (D) en Danone (F) gaven advies en zachte leningen om de melkwaliteit en veestapel in Polen, Slowakije, Roemenië en Bulgarije te verbeteren. Daardoor hebben de vaak kleine zuivelboertjes toegang gekregen tot lucratieve afzetmarkten, zoals supermarktketens. Dat stelt Liesbeth Dries van de leerstoelgroep Agrarische economie en plattelandsbeleid. Ze publiceert samen met collega's van de Katholieke Universiteit Leuven een artikel in het komende nummer van *World Development*. De verwerkende industrie, concluderen de auteurs, heeft een grote rol gespeeld bij de structurele verandering van de zuivelsector in Centraal- en Oost-Europa. **AS**

Van deze artikelen verscheen een uitgebreidere versie op resource.wur.nl.

Vergelijkend warenonderzoek

Van begin september tot half oktober was Arnon Grunberg gastschrijver aan Wageningen Universiteit. Voor Resource vergelijkt hij de gastschrijverschappen die hij door de jaren heen aan verschillende universiteiten vervulde. ‘Het aantal studenten was in vergelijking met Boedapest, Delft en Leiden gering, maar dat heb ik niet persoonlijk opgevat.’

tekst: Arnon Grunberg / **illustratie:** Miesjel van Gerwen

Gastschrijver is een merkwaardige functie. De persoon in kwestie is schrijver en gedurende enkele weken doceert hij aan een universiteit, doorgaans zonder dat hij daarvoor bevoegd is, maar mijn ervaringen op de universiteit hebben mij inmiddels geleerd dat bevoegdheid ook niet zaligmakend is.

Een vriend merkte onlangs zeer terecht op dat het wat diploma's betreft in mijn geval zo ongeveer ophoudt bij mijn diploma van de lagere school. Zo rond de tijd dat ik de lagere school verliet, haalde ik echter ook mijn fietsdiploma's (zwemdiploma A en B had ik toen meen ik al op zak) en jaren later heb ik in New York nog een makelaarsdiploma gehaald (zie ook mijn verhalenbundel *Amuse-Gueule*) maar verder zal ik niet met mijn onbevoegdheid koketteren.

Het is na vijf gastschrijverschappen aardig een vergelijkend warenonderzoek doen. Mijn allereerste gastschrijverschap was aan het City College in Londen, we hebben het over de herfst van 1997. In *NRC Handelsblad* (het stuk is later gebundeld in Grunberg rond de wereld) schreef ik: ‘Niemand moet zich bij mijn aanstelling te veel voorstellen. In een brief van de professor stond: “U laat alles over u heen gaan en doet mee als gesprekspartner. Ik hoop dat u dit een prettig vooruitzicht vindt.”’

Achteraf gezien moet worden gezegd dat het vooruitzicht iets prettiger was dan de confrontatie.

Mijn klasje bestond uit een negental studenten plus de professor. In mijn tweede verhaal dat aan mijn gastschrijverschap aan het City College is gewijd, lees ik: “We gaan verder,” zei de professor. “Misschien is het een aardig idee de schrijver nu in de discussie te betrekken.”

Het mag een klein wonder genoemd worden dat ik na mijn ervaringen in Londen het gastschrijverschap niet voor altijd voor gezien heb gehouden.

Voor de volledigheid moet nog worden opgemerkt dat al mijn studenten in Londen Nederlands studeerden en

dat enkele van de studenten ook daadwerkelijk Nederlands waren.

Een studente beschuldigde mij tijdens een presentatie over mijn werk discreet van vrouwenhaat. Maar ik deed wat de professor mij had opgedragen: ik liet alles over mij heengaan.

Na Londen kwam lange tijd niets maar in de herfst van 2004 was ik gastschrijver aan de ELTE universiteit in Boedapest. Ook daar studeerden al mijn studenten Nederlands, zij dat het niet voor allemaal hun hoofdstudie was. Hoewel Nederlands de voertaal was, beheerste niet iedere student het Nederlands volledig, waardoor wij soms noodgedwongen uitweken naar het Duits en het Engels.

Tijdens een discussie over esthetiek stelde ik de vraag of de studenten misschien een voorbeeld van slechte smaak konden geven. Een studente stak haar vinger op en zei zonder enige ironie: ‘Homoseksualiteit.’

Later ontving ik van deze studente een mail waaruit ik zal citeren: ‘Beste Arnon, misschien kan je je nog aan mij herinneren. Ik ben Gabriella, het meisje dat op jou colleges aan de ELTE en Károli Universiteit van de - volgens jou - provokatieve opmerkingen deed, wat trouwens helemaal niet mijn bedoeling was. (...) Ken jij ene Harry Tel Balk? Hij schijnt een Nederlandse dichter te zijn maar ik heb om eerlijk te zijn nog nooit van hem gehoord. Een vriend van mij vroeg mij om materiaal of eventueel vertalingen van zijn werken, maar ik heb géén idee waar zoiets te vinden is, want op internet heb ik niets over hem gevonden.’

Ik ben met deze studente tijdens mijn verblijf in Boedapest gaan eten. Hoe het met haar en de dichter ‘Harry Tel Balk’, die in werkelijkheid H.H. ter Balkt heet, verder is gegaan kan ik mij helaas niet herinneren.

In het voorjaar van 2005 begon ik aan het gastschrijverschap aan de Technische Universiteit in Delft, en hier doen de meer serieuze gastschrijverschappen hun intrede in het verhaal.

‘Ook viel mij de ernst op, een ernstige betrokkenheid’

‘Mijn idee om het over mannelijkheid te hebben waren afgewezen door de universiteit’

[E]

GRUNBERG LOOKS BACK

Arnon Grunberg looks back on his weeks as guest writer at Wageningen University this autumn. What struck him? His Wageningen students were not as mouthy as those at Delft, nor as deferential as those at Leiden. There were fewer applicants than at other universities, but he didn't take that personally. They were a particularly earnest bunch and seemed to have come more for the subject – genetic manipulation – than for Grunberg as a person or as a writer. The difference between future biologists and future linguists, perhaps. The first subject he proposed – masculinity – was vetoed by the university. The Wageningen course was the most ambitious one he's given as a guest writer, with some heavy texts. One girl nearly threw up reading Sade: a response Grunberg found 'hopeful and moving'. The good performance of quieter students reminded Grunberg that still waters run deep.

The full story?
resource.wur.nl/en

FOTO: BART DE GOUW

Als onderwerp voor mijn gastschrijverschap in Delft had ik gekozen: 'De techniek van het lijden.'

De rector van de TU Delft was hiervan een beetje geschrokken. Maar in een telefoongesprek enkele maanden voordat ik zou beginnen legde ik hem uit dat ik niet voornemens was studenten te martelen noch andere onverantwoorde psychologische experimenten op hen uit te voeren. Dit stelde hem gerust.

Omdat er te veel studenten zich hadden aangemeld en we niemand wilden teleurstellen werden er twee groepen gevormd. De ene groep moest een machine bouwen die zelf kon lijden, de andere groep moest een machine bouwen die de gebruiker deed lijden maar de gebruiker ook verleide de machine te gebruiken. (Zie ook: De techniek van het lijden.)

Hoogtepunt van dit gastschrijverschap was een excursie naar Neurenberg, waar wij onder andere de architectuur van Speer bestudeerd hebben. Nadeel van zo'n excursie is wel dat de gastschrijver nader tot de studenten komt, waardoor ze hun laatste beetje respect voor hem verliezen.

In dit overzicht mag verder niet onvermeld blijven dat de rector mij bij officiële gelegenheden consequent Arnold heeft genoemd en een keer beweerde dat ik niets over wetenschap zou weten. Dit alles neem ik hem niet kwalijk, maar ik zal het hem wel zijn ganse leven blijven nadragen. Om misverstanden te voorkomen, wij zijn intussen vrienden.

Ook moet vermeld worden dat ik op het feest dat mijn Delftse studenten voor mij organiseerden om mij te bedanken voor mijn inspanningen de vrouw leerde kennen met wie ik verking zou krijgen.

In het najaar van 2008 begon ik aan mijn gastschrijverschap in Leiden. Ik ging het hebben over waarheid en oorlogsliteratuur, meer in het bijzonder kampliteratuur. (Zie ook: Het verraad van de tekst.) In vergelijking met Delft waren de studenten zeer beleefd, van tutoyeren was geen sprake en met enige regelmaat hoorde ik: 'Meneer Grunberg, zou ik naar de wc mogen?'

Het merendeel van mijn studenten studeerde Nederlands of literatuurwetenschap. Tot mijn verbazing stelde

de gemiddelde student literatuurwetenschap scherpere vragen dan de gemiddelde student Nederlands. Een student stuurde mij een mail met het verzoek of ik goeroe wilde worden van een groepje studenten. Ik heb dat geweigerd. Je moet niet gaan overdrijven in het vuur van je gastschrijverschap.

En dit najaar begon ik dan in Wageningen. Mijn idee om het over mannelijkheid te hebben was door universiteit afgewezen en zo kwamen we terecht bij mijn tweede keuze: manipulatie.

Het aantal studenten was in vergelijking met Boedapest, Delft en Leiden gering, maar dat heb ik niet persoonlijk opgevat.

De naar onderdanigheid neigende beleefdheid van Leiden ontbrak, maar gelukkig werd ik ook weer niet geconfronteerd met de brutaliteit van Delft, die ik, dat geef ik toe, enigszins aan mijzelf te danken had. Je moet met je studenten ook geen braadworst eten en bier drinken in Neurenberg.

Ik had sterk de indruk dat veel studenten, anders dan in Delft en Leiden, niet op mijn werk of mijn persoon waren afgekomen, maar op het onderwerp.

Ook viel mij de ernst op, een ernstige betrokkenheid. Het maakt denk ik ook wel uit of je met neerlandici in spe een tekst gaat lezen of met biologen en dierwetenschappers in spe; het referentiekader is gewoon anders.

Mijn gastschrijverschap in Wageningen was mijn meest ambitieuze, getuige de reader waarin teksten zijn verzameld van Machiavelli via Hitler en Elsschot tot Houellebecq.

Nooit zal ik vergeten dat een studente verontwaardigd meldde dat haar eten bijna naar boven kwam tijdens het lezen van De Sade.

Ik vond dat hoopvol en ontroerend tegelijk.

Mijn gastschrijverschap in Wageningen heeft mij ook, meer nog dan in Delft en Leiden, geleerd dat stille studenten niet altijd minder goede studenten zijn.

De colleges vonden alleen plaats in een uithoek van de universiteit waar verder geen andere studenten leken te komen, zodat ik mij soms een sekteleider voelde.

ZIE HOE DE LANDBOUW VERANDERT

- De Landbouwatlas van Nederland uit 1959 krijgt eindelijk een opvolger.
- Rogge en ruilverkaveling maken plaats voor grutto's.

Vijftig jaar gebruik heeft zijn tol geëist. De Landbouwatlas van Nederland uit 1959 in de atlasenkast in Forum ligt losbladig in zijn band. Geen nood; binnenkort kan dit halve eeuw oude standaardwerk definitief naar de Speciale Collectie, zeg maar het 'oud papier' van de bibliotheek. Vanaf 4 november ligt er een update in de winkel met een uitgebreid overzicht in woord en kaart van wat de agrarische sector aangaat, van klimaat, grondgebruik, productiviteit tot economische randvoorwaarden.

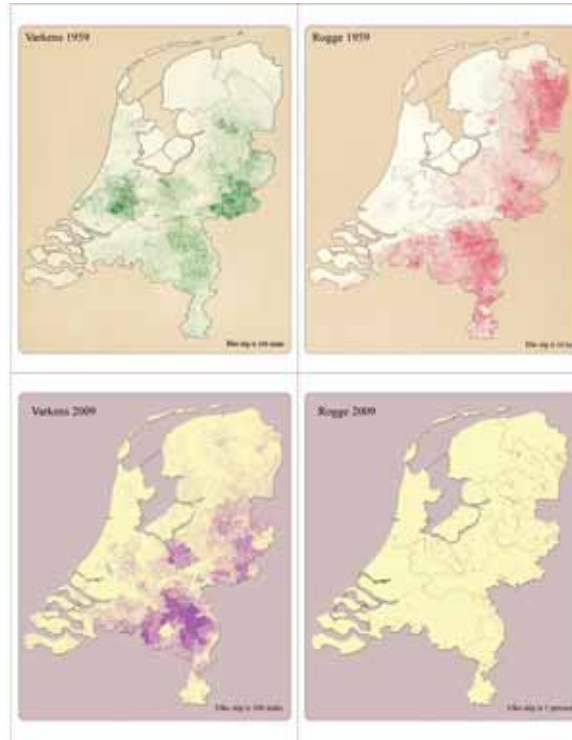
Wie oud en nieuw vergelijkt, stuit op een wereld van verschil. Van de 155 duizend boerenbedrijven uit 1959 is meer dan de helft verdwenen. De melkproductie explodeerde, maar van de 700 melkfabrieken die de kaartenmaker vijftig jaar terug intekende, zijn er slechts 50 over. Rogge is inmiddels, net als vlas, nagenoeg van de akker verdwenen. Daarentegen is het aantal varkens in Nederland meer dan vervijfvoudigd. Net als het aantal studenten in Wageningen overigens, in 1959 ongeveer 1000, waarvan 10 procent vrouw, nu 5500, fifty fifty verdeeld.

Gebleven in al die jaren is de Wageningse verbondenheid met de sector. Beide atlassen, al schelen ze een halve eeuw, stralen een soort schoolmeesterachtige ingenieurstrots uit op het moois dat is bereikt. Een directeur Hogere Landbouwschool en het hoofd van de afdeling Cijferdocumentatie van het ministerie, Wageningers allebei, stelden de eerste versie van de landbouwatlas samen. De nieuwe is een particulier initiatief.

Samen met twee collega's van Alterra begon ir. Willem Rienks vorig jaar een adviesbureau voor toekomstverkenning in de landbouw en het begeleiden van veranderingsprocessen op het platteland. 'We liepen er tegenaan dat er geen overzicht bestaat dat in een oogopslag de stand van zaken in de landbouw duidelijk maakt', vertelt Rienks. 'Daarom rijpte langzaam het idee, zelf maar een atlas te maken. Dat heeft een hoop tijd en geld gekost, maar het was ook fantastisch om te doen; elke nieuwe kaart die zich ontvouwde, was een cadeautje.'

En dat geldt zeker ook voor geïnteresseerde kijkers. De nieuwe uitgave is een genot voor wie van informatieve kaarten houdt, al is de artistieke kwaliteit van het kaartbeeld minder dan vijftig jaar geleden. In 1959 was er kenelijk geld om een cartograaf in te zetten die mooie vloeiende lijnen trok en fraaie, matte kleuren gebruikte. Daarvoor ontbraken nu de middelen. De kaarten zijn functioneel, soms met een overdaad aan details en in nogal schrille kleuren afgebeeld.

De informatie op de honderden kaarten en kaartjes – vier keer meer dan vijftig jaar geleden – is echter de moei-

Rogge verdween, de varkens kwamen

te waard. Natuurlijk voor de professionele gebruiker, maar ook gewoon zomaar, voor het leuk: bodem, klimaat, verkaveling grondprijzen; of in een oogopslag zien in welke regio's in Nederland fabrieks-, poot- of consumptie-aardappelen worden geteeld (amper veranderd met 50 jaar terug). Of om te constateren dat Bretagne een geduchte concurrent is voor de Nederlandse veehouderij.

Natuurlijk is er in vijftig jaar veel veranderd. Het Groene Hart was toentertijd een van de belangrijkste varkensregio's van ons land. De kaarten van inpolderingen – Zuidelijk Flevoland en de Markerwaard werden alvast ingetekend – ontginningen en ruilverkavelingen, zijn inmiddels vervangen door weidevogelgebieden, de Habitatrichtlijn en verstedelijking. Groei-optimisme maakte plaats voor zorg om de grutto. Maar wie desondanks de fabelachtige groei van de agrarische export ziet – de laatste acht jaar een stijging met vijftig procent – moet constateren dat de boeren al die tijd gewoon zijn doorgegaan met waar ze goed in zijn: heel veel produceren. **© Rik Nijland**

Willem Rienks
Landbouwatlas van Nederland
ROM3D: 49,95 euro
www.landbouwatlas.nl

[E]

MAPPING THE CHANGES

On 4 November, an update of the 1959 Agricultural Atlas of the Netherlands will be in the bookshops. It has a fascinating story of Agricultural change to tell in hundreds of maps. Half of the 155 thousand farms in Holland in 1959 have disappeared. Milk production has rocketed but the number of dairies has dropped from 700 to 50. Rye and flax have almost disappeared, while the number of pigs has gone up fivefold. Just like the number of students in Wageningen. Of whom, ten percent were women in 1959: fifty percent now.

The full story?
resource.wur.nl/en

HERFSTHEK

Wandelen door het Klein Arboretum in het najaar. De herfst op zijn best. Daar wil je wel even van bijkomen op een bankje langs het water. Maar dat gaat niet meer. Een streng hek met onvriendelijk prikkeldraad verspert bruut de weg. Het hek is inzet van veel onrust over de toekomst van het arboretum en De Dreijen. **RK Foto: Bart de Gouw**

[E] FENCED IN

A gentle stroll through the small arboretum. What better way to enjoy the autumn. And then it's nice to rest a while on a bench beside the pond. But you can't. Not any more. A sturdy fence topped with hostile barbed wire blocks your way. The fence has caused much consternation about the future of the arboretum and the Dreijen.

Over het wonder dat **LEVEN** heet

Het is een geluk dat hij in het onderwijs is terecht gekomen, zeggen mensen over Joop Schaminée. Via boeken en colleges draagt hij respect en liefde voor medeschepselen uit. Daarvoor ontving hij gisteren de Prins Bernhard Cultuurfondsprijs.

tekst: Roelof Kleis / foto: Guy Ackermans

U bent plantensocioloog. Wat is er sociologisch aan planten?

Plantensociologie is een ander begrip voor vegetatiekunde, maar met de uitgangsgedachte dat die planten iets met elkaar doen, verbanden laten zien. Dat er duidelijk eenheden zijn te onderscheiden en dat je dus kunt spreken van plantengemeenschappen. De aanduiding sociologie wijst erop dat het gaat om het samenleven. Het geheel is meer dan de som der delen. Die planten helpen elkaar, pesten elkaar, die bouwen een organisatie op. Ze hebben elkaar ook nodig. In feite helemaal analoog aan de sociologie van de mensen.

Bijna alsof ze menselijk zijn. Het zijn toch maar planten?

Ja, maar het zijn ook medeschepselen. Ik denk dat het belangrijk is om eerbied te hebben voor het leven om je heen. Ik dicht aan planten geen menselijke eigenschappen toe, maar het leven van planten houdt mij wel bezig. Net als dat van dieren en mensen. In die zin ben ik een echte bioloog. Het leven fascineert mij, de ongelooflijke complexiteit van het leven. En hoe meer je daar in doordringt, hoe meer dat wonder zich aan je voltrekt.

Zit er een religieuze gedachte achter uw eerbied voor het leven?

Net als veel andere mensen denk ik dat het leven meer is dan dat kleine moment dat we hier zijn. Het is een bijna niet te verdragen gedachte dat dit korte aardse bestaan alles zou zijn. Ik denk dat er een complexiteit en samenhang is die boven het nu en het tijdelijke uitstijgt. En die

‘Eigenlijk ben ik een gemankeerde vogelaar.’

heeft erg te maken met het leven als verschijnsel. Ik denk dat alles als het ware geïnspireerd is. Ook planten en dieren zijn ‘begeesterd’. Wij allen maken deel uit van een eeuwige cyclus. Maar ik denk niet dat daar een wijze oude heer met een baard op een troon achter zit.

Is dat ietsisme?

Het staat ’t dichtst bij het boeddhisme denk ik. Respect

SCHAMINÉE BEZET TWEE STOELN

Schaminée is in 1957 geboren in het Limburgse dorpje Wessem. Hij studeerde in Nijmegen cum laude af in de biologie. Sinds 1987 werkt hij bij Alterra en de voorloper daarvan, het Rijks Instituut voor Natuurbeheer. Schaminée schreef diverse lijvige standaardwerken op gebied van vegetatie, waaronder De Vegetatie van Nederland, Atlas van

plantengemeenschappen in Nederland en Europese Natuur in Nederland. Als hobby schrijft hij ook fictie. In 2007 won hij de prijs van de provincie Gelderland voor het beste literaire debuut met het korte verhaal ‘De kool en de geit’. Joop Schaminée is voorzitter van het mede door hem opgerichte Plantensociologische Kring Nederland en vicevoorzit-

ter van de *International Association for Vegetation Science*. In 2006 werd Schaminée benoemd tot buitengewoon hoogleraar op de Westhoff dubbeleerstoel in Wageningen en Nijmegen. Schaminée is ‘zeer gelukkig’ getrouwd met Mariken Goris en is vader van ‘twee prachtige dochters’: Esther (14) en Sarah (12).

en liefde hebben voor medeschepselen. Mededogen hebben en proberen goed met je omgeving en het leven om je heen om te gaan. Dat vind ik een belangrijk beginsel. Ook al is het zo dat ik net als iedereen wel eens flink mispeer. De natuur geeft ook troost. Als je ergens gewoon in een grasland zit met mooie bloemen om je heen. Dat is gewoon hartstikke mooi.

Is schoonheid iets universeels? Is bijvoorbeeld een orchidee mooier dan een paardenbloem?

Ik vind de meeste orchideeën tamelijk lompe, bombastische planten. Dat is dus niet zo’n gelukkig voorbeeld. De meeste orchideeën zijn niet verfijnd. Ik vind planten die een zekere tederheid bezitten mooier. Vaak zijn dat ook de zeldzaamste planten. Daar blijkt trouwens een simpel biologisch principe achter te zitten. Zeldzame soorten leven vaak in marginale milieus die weinig te bieden hebben. Het zijn asceten. Het gevolg is dat ze tengerder en minder grof gebouwd zijn dan hun grote broers die in vette en goed bemeste milieus gedijen. Van koppels planten die veel op elkaar lijken, zijn de zeldzame soorten altijd de mooiste. Denk aan hondsroos en egelantier, aan kruipertje en zeegerst. En in deze maatschappij wordt het fijne, het esthetische hoger gewaardeerd dan het grove en het bombastische.

‘Door te weten, verandert de waarneming’, schreef u in uw oratie. Wijkt uw gevoel voor schoon en mooi dan niet af van dat van al die anderen die er veel minder verstand van hebben?’

Nee, dat denk ik niet. Iedereen heeft natuurlijk zijn voorkeuren. En het grappige is dat je daar ook in verandert. Toen ik kind was vond ik fresia’s, dahlia’s, monbretia’s en afrikaantjes maar suffe bloemen. Ik vond vooral de dahlia een lompe bloem. Maar dat beeld is veranderd. Ik waardeer ze nu anders dan vroeger.

De context speelt ook mee. Mijn lievelingsbloem is de akkeranjelier. Zo noem ik ‘m. Hij heet in het Nederlands bolderik, maar dat vind ik een geen mooie naam. Die bolderik is een roze bloem die vroeger in het graan groeide. Die soort is mijn lievelingsbloem geworden omdat hij mij herinnert aan mijn tante Ietje. Zij was bijna blind en woonde bij ons thuis. Zij zorgde voor ons, omdat mijn moeder ernstig ziek was. Zij vertelde me dat ze uit haar jeugd een plant kende die bloeide in het graan. Ze beschreef ‘m, maar ik wist niet wat ze bedoelde. Later heb ik ontdekt dat het de bolderik was.

Waar is de kleine Joop begonnen van planten te houden?

Het heeft altijd in me gezeten, al moet ik bekennen dat ik van oorsprong meer een vogelman ben. In mijn jeugd op de middelbare school heb ik een vogelclub opgericht met zelfs een eigen tijdschrift. We hielden excursies met vogeltellingen en brachten broedgevallen in kaart. Maar ik had niet zulke goede ogen en ik kan slecht geluiden onderscheiden. Ik kon geen goeie broedvogelinventarisatie

verrichten. Ik hoorde die vogels wel, maar ik wist niet wat het was. Uit frustratie ben ik mij vooral met planten gaan bezighouden. Eigenlijk ben ik een gemankeerde vogelaar.

En toen bent u maar biologie gaan studeren?

Ik denk dat ik heel verschillende dingen in mijn leven had kunnen gaan doen. Al was biologie wel mijn grote passie. Toen ik biologie ging studeren, was er nog een ‘numerus clausus’, een beperkte toelating. Als ik niet was toegelaten, was ik psychologie of Nederlandse taal- en letterkunde gaan studeren. Dan was ik voor mijn gevoel ook helemaal goed terechtgekomen. Eigenlijk heb ik altijd profvoetballer willen worden. Ik was goed in voetballen, klein en balvaardig, een echte spits. Toen ik op de middelbare school zat, zeiden de mensen: die gaat wel naar Roda, die gaat het helemaal maken. Maar dat is niet gelukt.

Joop kan heel goed inspireren en motiveren, zeggen mensen die u goed kennen. ‘Het is een geluk dat hij in het onderwijs is terecht is gekomen.’ Klopt dat?

Ja, dat klopt denk ik wel. In ieder geval doe ik het met veel plezier. Ik hou erg van het omgaan met mensen. Ik ben absoluut een sociaal beest. En het is fantastisch om kennis over te dragen. Het was een bewuste stap om hoogleraar te worden toen mij die kans werd geboden. Mijn idee was vanaf het begin: ik wil jonge mensen inspireren, ik wil met jonge onderzoekers aan de slag, cursussen opzetten voor een vakgebied dat een beetje in de vergetelheid is geraakt. Een vakgebied dat er volgens mij toe doet. Daarom ben ik ook ontzettend blij met de prijs van het

Zijn lievelingsbloem: de akkeranjelier of bolderik. ‘Hij herinnert me aan mijn tante Ietje.’

‘Ik vind de meeste orchideeën tamelijk lompe, bombastische planten’

[E]

ON THE MIRACLE OF LIFE

Joop Schaminée talks to Roelof Kleis. Schaminée has won the *Prins Bernhard Cultuurfonds* prize for his work and the way he spreads respect and love for living beings. He feels there is a spirit present throughout the natural world. He is moved by natural beauty, and has a soft spot for delicate rare plants. He has always loved plants, though his first love was birds, and as a lad he wanted to be a football pro. His subject is phytosociology. Plant sociology? Yes, says Schaminée. Like humans, plants live in communities. He is in his element in education because he loves inspiring young people and teaching a worthwhile subject. He hopes to spend some of the prize money on research projects in Africa. He has written tomes already, but is not short of plans. And as a hobby, he writes short stories..

The full interview?
resource.wur.nl/en

Prins Bernhard Cultuurfonds. Het is een eerbetoon aan mijn werk en een eerbetoon aan het vegetatieonderzoek.

U krijgt 50.000 euro van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Is daar al een bestemming voor?

Driekwart van het geld moet ik besteden aan projecten. Ik wil dat geld graag besteden in Afrika. Zo heb ik een promovendus in Egypte, die net is begonnen met een onderzoek naar de vegetatie van de Sinai woestijn. Jij lacht en ik zie je denken 'een bak zand'. Maar als er één systeem in de wereld werkelijk divers is, dan is dat wel de woestijn. Die jongen wil dat onderzoek graag doen, maar hij heeft geen cent te makken. Ook heb ik twee projecten in Zuid-Afrika die ik graag een steuntje in de rug wil geven. In principe moet het geld van het Prins Bernhard Cultuurfonds in Nederland worden besteed, maar ik heb goede hoop dat mijn voorstel wordt geaccepteerd. Prins Bernhard zelf deed immers ook veel in Afrika, en het geld is daar zoveel meer waard en meer nodig dan in Nederland.

U heeft De Vegetatie van Nederland geschreven, de Atlas van Plantengemeenschappen, de Natura-2000 reeks. U heeft de Landelijke Vegetatie Databank opgezet en het informatiesysteem SynBioSys, waarin onder meer al die informatie digitaal toegankelijk is gemaakt. Wat valt er nog te doen?

Er valt nog zoveel te doen! Ik wil graag het gebruik van SynBioSys in het mbo- en hbo-onderwijs bevorderen. Die stap zijn we nu aan het maken. Studenten in het groene onderwijs kunnen daar hun voordeel mee doen: hoe je kennis over soorten, levensgemeenschappen en land-

schappen met elkaar in verband kunt brengen. Aan SynBioSys worden nieuwe lagen en modules toegevoegd. Het is hartstikke leuk om daaraan te werken. Data-mining is een volgende stap. Je kunt op allerlei manieren aan al die informatie snuffelen, die enorme hoeveelheden gegevens laten spreken. Als je er even voor gaat zitten, heb je zo een nieuw project bedacht. Dat is gewoon een 'mer à boire'.

Verder is mijn internationale werk een uitdaging. Ik wordt gevraagd om lezingen te geven, om te komen praten, richting te geven of te helpen bij het opzetten van een informatiesysteem of een boekenreeks. Deze maand nog zijn we benaderd voor het ontwikkelen van een SynBioSys Qinling, in het leefgebied van de reuzenpanda in China.

Altijd weer die boeken...

Ik hou van boeken. Boeken schrijven voor mijn vak, dat is toch prachtig. Ik denk ook dat ik kan zeggen dat ik daar goed in ben. Ik schrijf veel en gemakkelijk. Maar dat is wel heel geleidelijk opgebouwd. Mijn leermeester Victor Westhoff heeft mij daarin gedrild. Hij was ongelooflijk gericht op het correct schrijven. Welhaast fanatiek. Mijn eerste manuscripten kreeg ik van hem terug met de opmerking: goed werk Joop, er zitten maar 87 fouten in. En dat meende-ie! Maar hij wist tegelijk ook wel: Joop slurpt het wel op.

Wat me ook erg boeit, is het schrijven van fictie. In 2007 heb ik de prijs voor het beste debuut van de provincie Gelderland gekregen. Korte verhalen, daar houd ik vooral van. Ik heb denk ik een expressionistische, een beetje zwartgallige manier van schrijven.

BIEF EN VEGA

IS DE VLEESWIJZER EEN GOED INITIATIEF?

Na de viswijzer is vorige week de VleesWijzer verschenen. Die maakt duidelijk hoe vlees en vleesvervangers scoren op dierenwelzijn en milieu. De combinatie van die twee bepaalt de positie op de ranglijst. Helpt dat de consument?

tekst: Albert Sikkema / **Illustratie:** Varkens in Nood

Hans Hopster

lector Dierenwelzijn bij VHL; gaf in 2007 vleessoorten een welzijnsscore voor de Consumentenbond.

‘De Vleeswijzer wijkt niet echt af van het oordeel van de groep van experts in 2007. De Wageningse onderzoekers en de Dierenbescherming zaten toen al behoorlijk op één lijn bij de beoordeling van welzijn. Wel zijn het steeds experts uit hetzelfde onderzoekscluster, die dezelfde informatie krijgen. Geven die mensen dan een onafhankelijk oordeel? Dat is toch een methodologisch probleem. Een ander lastig punt is dat je met de beoordeling van eindproducten de dierlijke productiesystemen in stukken knipt. Dat zie je bij het onderscheid tussen rundergehakt, dat goed wordt beoordeeld, en rundvlees, dat er veel slechter af komt. Als je naar productiesystemen als geheel kijkt, krijg je een beter en genuanceerder beeld.’

‘Verder denk ik dat de presentatie verwarrend is. **Als je milieu belangrijk vindt, kun je het beste kip eten. Uit het oogpunt van welzijn kun je het beste rundvlees eten. Ik weet niet of consumenten dat oppikken uit de lijst.** Ik had liever twee lijstjes gezien, voor welzijn en milieu.’

Peter Kuikman

Alterra, mede-opsteller van het rapport Klimaat en Veehouderij van Wageningen UR uit 2008.

‘Goed dat dit gebeurt, zo’n Vleeswijzer leidt tot nadenken en discussie over voedselkeuzes van consumenten. Ik denk dat de presentatie beter kan en zie liever aparte ranglijsten voor milieu en welzijn. De ene consument heeft meer met milieu, de ander meer met welzijn. Zo zijn de meeste verschillen tussen biologisch en gangbaar vlees uit milieuoogpunt minimaal, maar staat biologisch vlees hoger in de Vleeswijzer vanwege veel beter welzijn.’

‘Verder vind ik het onderscheid tussen het goed scorende rundergehakt en het slecht scorende rundvlees lastig als

consument. Dat gehakt komt van melkkoeien, waarbij veel emissie is toegerekend aan de melk. Het vlees komt van de stiertjes die deels worden gevoerd met veevoer van elders. Die vleesstiertjes zijn in Nederland een afgeleide van de melkveehouderij, het is dezelfde sector. Hoe moet ik dit als consument wegen? Maar de belangrijkste vraag is: gaat het om de productie of consumptie in Nederland? **Wat we eten, komt lang niet allemaal uit Nederland. Deze ranglijst rekent met de productieomstandigheden in Nederland, maar de runderen in Nederland worden anders gehouden dan in Ierland en Argentinië.** De herkomst van het vlees heeft meer impact dan het onderscheid tussen biologisch en gangbaar. Vlees wordt verhandeld op een internationale markt en daar houdt deze Vleeswijzer helaas geen rekening mee.’

Trudy Rood

Planbureau voor de leefomgeving

‘In de Vleeswijzer is de invloed van verschillende soorten vlees op het broeikaseffect en het landgebruik bij elkaar opgeteld. Wij hebben dat apart gehouden in de Milieubalans. De Vleeswijzer waardeert het zuivelproduct Valess hoger dan kip, maar dat ligt genuanceerder. Kip neemt meer ruimte in beslag dan Valess, maar produceert minder broeikasgassen. Iets vergelijkbaars zie je bij biologisch vlees. Dat scoort slechter op landgebruik dan gangbaar vlees, omdat de dieren meer ruimte nodig hebben. De klimaatscore is echter beter, vanwege minder chemische hulpmiddelen.’ ‘Nu is consumentenadvies over vlees een initiatief van ngo’s. **Wij vragen ons af: is dit geen overheidstaak? Dan kan het advies op een transparante manier tot stand komen.** In Engeland en Zweden doet de overheid dit al.’

Het is verrassend makkelijk om iets te doen voor het milieu en de dieren. Gebruik de VleesWijzer en maak een verantwoorde keuze.

De VleesWijzer maakt duidelijk hoe verschillende soorten vlees en vleesvervangers scoren op het gebied van dierenwelzijn en milieu. Zo is in één oogopslag duidelijk hoe verantwoord de keuze voor een bepaald product is.

Bijvoorbeeld:

 kip

Kippenvlees scoort slecht op dierenwelzijn (half puntje), maar heeft een relatief geringe impact op het milieu (4 puntjes).

www.VleesWijzer.nl

Wilt u weten welke supermarkten een groot assortiment betaalbare vleesvervangers en biologisch vlees hebben? Kijk dan op www.VleesWijzer.nl/Supermarktmonitor

Noelle Aarts

leerstoelgroep Communicatiewetenschap

‘Communicatief gezien vind ik de Vleeswijzer een goed verhaal. **Dit soort communicatiemiddelen hebben vooral betekenis voor mensen die een bepaald gedrag al vertonen, of die al heel erg van plan zijn dit te gaan doen.**’ Verder heeft de vleeswijzer communicatieve waarde, omdat die makkelijk een weg vindt in de gesprekken tussen mensen. De kranten besteden er aandacht aan en mensen praten erover. In de kookrubriek van *de Volkskrant* werd meteen aandacht besteed aan vleesvervangers.’

‘Ik heb al wel reacties gehoord over het feit dat er ook vleesvervangers in de vleeswijzer worden genoemd. Daardoor ontstaat verwarring en soms irritatie. Er zijn veel meer soorten vleesvervangers, waarom worden die niet meegewogen?’

‘Ik vind het wel goed dat dierenwelzijn en milieu náást elkaar genoemd worden. Er bestaan tegenstrijdigheden tussen milieuvriendelijkheid en dierenwelzijn. De vleeswijzer is dan een afwegingskader, de consument kan zelf een bewuste keuze maken. Inhoudelijk is er natuurlijk veel af te dingen op de vleeswijzer. Je kunt van alles weerleggen, en elke expert heeft zijn eigen standpunt. Maar de consument is daar niet mee geholpen. Als je al die nuances meeneemt, wordt het te complex en te onzeker om nog uitspraken te kunnen doen. Dat werkt verlamdend. De consument heeft behoefte aan eenvoudige beslissingen.’

Han Swinkels

manager Dierlijke sectoren van landbouworganisatie ZLTO

‘We zijn positief over initiatieven die de duurzaamheid van de veehouderij via gedragsbeïnvloeding van consumenten willen verbeteren. Veehouders willen in milieu en welzijn investeren, maar dan moeten ze de extra kosten via de consument kunnen terugverdienen. Bewustmaking van de consument is daarom belangrijk.’

‘Wel vind ik de presentatie van de Vleeswijzer verwarrend.

Ik heb de indruk dat het dierenwelzijn leidend is geweest voor de indeling en het milieu ondergeschikt. Men had beter welzijn en milieu ieder een andere kleur kunnen geven. Kip en kalfsvlees scoren goed op milieugebied, maar het lijkt nu net of die in de rode gevarenzone zitten. Verder vraag ik me af of je de consument helpt door biologisch rundergehakt te vergelijken met kip. Die afweging zie ik de consument niet maken. Je kiest gehakt en dan wil je weten welk gehakt het beste is. Ik vraag me dus af of deze Vleeswijzer gaat werken in de praktijk, of dat je dit eerder moet zien als een actiemiddel om publiciteit te krijgen.’

[E]

IS THE VLEESWIJZER A GOOD IDEA?

The vleeswijzer is a new good meat guide that gives meats a score for environment and animal welfare. Wageningen UR expert opinions vary. Here are a few:

- It's a good clear story that is already having an impact. Cookery columns are giving recipes for meat substitutes.
- It doesn't pay any attention to where the meat comes from. That makes a big difference.
- Consumer advice shouldn't be left to NGOs: government should do it.
- Confusing. For the environment you should choose chicken. For animal welfare, beef. Separate environment from animal welfare.
- It may not work but at least it will get people thinking about the issues.

The full story?
resource.wur.nl/en

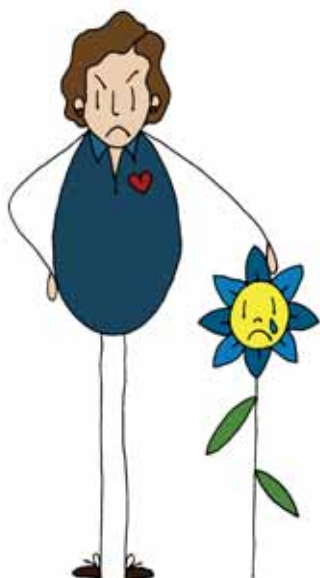
post

OOK EEN MENING? Mail je reactie naar Resource@wur.nl.

ERFGOED

Aan de Raad van Bestuur Het onlangs gepubliceerde bericht dat er mogelijkserwijs in het Kleine Arboretum (naast De Dreijen) zal worden gebouwd, heeft ons onaangenaam getroffen. Dat er inmiddels grote hekwerken in dit zelfde arboretum zijn geplaatst, waardoor eenheid en toegankelijkheid teloor gaan, betreuren wij ten zeerste.

Het is ons bekend dat dit arboretum niet meer van direct wetenschappelijk belang is. Wij zijn evenwel van mening dat het als cultuurhistorisch erfgoed alle bescherming verdient. Ook een universiteit dient haar geschiedenis te koesteren en de meest waardevolle expressies daarvan te behoeden en door te geven aan volgende generaties. Een universiteit die de quality of life centraal zegt te stellen kan niet majeure kwaliteiten in de eigen omgeving teniet doen. Dat komt 'Wageningen' bepaald niet ten goede.

ILLUSTRATIE: ESTHER BROUWER

We verzoeken u derhalve met klem om ten aanzien van dit Arboretum een andere en glasheldere koers te definiëren.

Met verschuldigde hoogachting,
Bas Arts, Frans Bongers, Arnold Bregt, Adrie van den Brink, Paul van den Brink, Lijbert Brussaard, Henk Folmer, Georg Frerks, Ken Giller, Francine Govers, Bart Gremmen, Wim Heijman, Rolf Hoekstra, Patricia Howard, Ekko van Ierland, Jozef Keulartz, Herman van Keulen, Maarten

Koornneef, Pim Kooij, Edith Lammerts van Bueren, Frans Leermakers, Johan van Leeuwen, Joop van Lenteren, Gatzte Lettinga, Jack Leunissen, Hans Lyklema, Jos van der Maesen, Jos Metz, Dick Mevius, Willem van Muiswinkel, Anke Niehof, Oene Oenema, John van der Oost, Joost Pennings, Jan Douwe van der Ploeg, Wim van der Putten, Tjeerd Schaafsma, Piet Stam, Wya van Staveren, Paul Struik, Hans Tramper, Jelle Vervloet, Linden Vincent, Leontien Visser, Han Wiskerke, Renger Witkamp, Akke van der Zijpp, Han Zuilhof.

Lees de reactie van Aalt Dijkhuizen op resource.wur.nl.
Zie ook p.6.

CORRECTIE

In het vorige nummer stond ten onrechte dat tweede- en vierdejaarsstudenten van VHL in Leeuwarden niet klassikaal zijn voorgelicht over hun (internationale) stage. Zij hebben echter klassikale voorlichting gekregen aan het einde van het eerste schooljaar. De hogeschoolstudenten blijken nu een tweede klassikale voorlichting te willen.

[E] KEEP ARBORETUM WHOLE & OPEN

Fifty professors appeal to the executive council to change course on plans to build in the *De Dreijen* arboretum. It's a poor approach to cultural heritage for a university that stands for quality of life, they say. They also object to the new fence that splits the arboretum and makes it less accessible.

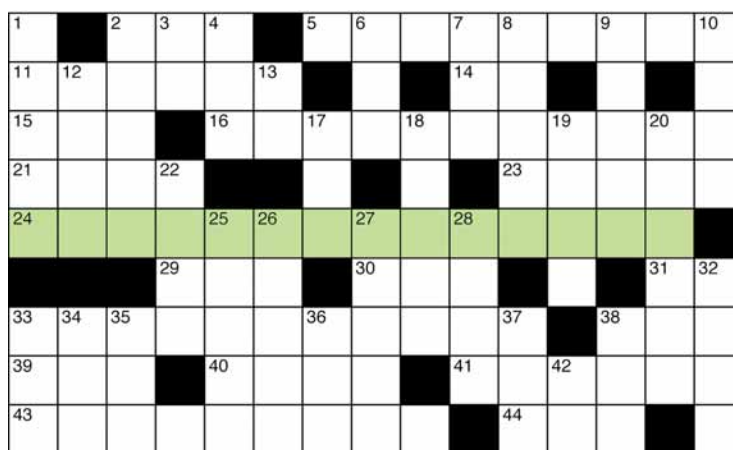
Full letters?
resource.wur.nl/en

Hokjesdenken

Voor een eervolle vermelding op deze plek hoeft je nu niet meer alle hokjes op te lossen, maar slechts de hokjes in het midden. Dat merkten we aan de respons. Het goede antwoord, grijze zeehonden, kregen we wederom van **Asserpark afdeling 6A**, maar ook de bewoners van **Droevendaalbarak 39**, **Asserparkafdeling 6C**, **sportstichting Thymos**, het **microbiologie Lab**, **Cees Niemeijer**, **Michèle Gimbrère**, **Vincent van der Vlist**, **Bert Rijk**, **Coby Stals**, **Rob van der Vossen**, **Anneke van de Boer**, **Gert Jan Steeneveld**, **Suzanne Breukel**, **Thea van Hummel**, **Mariëtte Broers**, **Ben van de Weerd** en **Gert Jan Hofstede**.

Horizontaal

2 Mannetje **5** Industriële verpakking **11** Windgod die dit jaar de

STUDIO STEENHUIS/MAARTEN GALLARD

Veluweloop won 14 Denkspel **15** Spinnenmuziek **16** Theater op studentenkamertjes **21** 'Cogito _ sum' (43 horizontaal) **23** Meer van 34 verticaal **29** Quentin of Marco **30** Vrouwtje **31** Meer zand, minder water **33** Steeds meer gebruikt in Wageningen **38** Onderwijsafkorting **39** Is op De Dreijen

geplaatst **40** Horeca voor toeristen **41** Doe geen _... **43** 'Vader van de moderne filosofie' **44** Laat ganzen een beurt overslaan

Verticaal

1 _ van der Jagt, alias Arnon Grunberg **2** Uit Nederland verdwenen ras **3** Ingekorte eetlepel **4** Stink-

tijd in de wind **6** Wip **7** The _ of Stupid **8** Voelt een papegaai zich door aangesproken **9** Het beste ermee **10** Bijbels nudistenoord **12** Engelse count **13** Peter Gabriel-album, dus **17** Oud ijzer **18** Blijft over ten bate van de voortplanting **19** Dwingend nee **20** Tussenvoegsel **22** Zijrivier van de Seine **25** Koolwaterstofmengsel, zit in aanstekers **26** Medemens **27** Overheidsheffing **28** Bindende hoeveelheid papier **32** Hobbyproduct van Jan Willem van Groenigen **33** Buitenlandse doctor **34** Bewoner van Het Loo **35** Snijruimtes **36** Kortom: niet landgebonden **37** Niks onder een sportschoen **38** Niet thuis **42** Nieuwe werkgever van Balkenende?

Stuur je oplossing voor donderdag naar resource@wur.nl

JAN WILLEM + BIER

Jan Willem van Groenigen, universitair docent leerstoelgroep Bodembioogie

‘Topwijn kun je hier niet maken, topbier wel’

Als postdoc in Amerika miste hij het Belgische bier. Dus ging hij zelf aan de slag. Inmiddels is brouwen een serieuze hobby voor Jan Willem van Groenigen. Bijna elke maand stookt hij zo’n twintig tot vijftig liter in zijn zelfgemaakte ketel. Sleutelend aan het ideale bier. Voor Van Groenigen is dat een licht, hoppig Weizen-achtig bier. Wageningen kent een heuse bierscene: het Wagenings Hobbybrouwers Overleg. Een tiental vrijetijdsbrouwers, voornamelijk studenten. Geen liederlijk gezelschap overigens, benadrukt Van Groenigen. Natuurlijk wordt er bier geproefd. Maar recepten vergelijken en snappen hoe het werkt, daar draait het om. ‘Het is niet alleen een leuke hobby, maar ook wetenschappelijk interessant. Lastiger, maar ook leuker dan het maken van wijn.’ RK / Foto: Guy Ackermans

[E] ‘YOU CAN’T PRODUCE TOP QUALITY WINE IN THE NETHERLANDS. TOP QUALITY BEER, YES.’

As a postdoc in America, he missed his Belgian beer. So he got to work himself. And now brewing is a serious hobby for Jan Willem van Groenigen. He brews twenty to fifty litres a month in his homemade vat. He’s working on producing the perfect beer. For him, that means a light, hoppy Weizen- type beer. Wageningen has a real beer scene: the Wageningen hobby brewers’ council, with about a dozen members, mainly students. It’s not a boozing club, stresses Van Groenigen. Of course, there is some beer tasting, but the main point is to compare recipes and figure out how it works. ‘It’s not just a nice hobby, it’s of scientific interest too. It’s more difficult than making wine, but more fun too.’

Speciale aanbieding voor Wageningse studenten

In de trein mailen. Het nieuws volgen in het park of chatten vanaf de collegebanken: met Mobiel internet op je laptop van Vodafone ben je altijd en overal online. Gewoon via hetzelfde Vodafone netwerk dat je ook gebruikt om mobiel te bellen. Het is simpel en snel te installeren én te gebruiken.

Speciaal voor studenten van Wageningen Universiteit en Researchcentrum heeft Vodafone nu een extra voordelige aanbieding. Zo heb je al Mobiel internet op je laptop van € 19,95 voor maar € 14,95 per maand!

Liever prepaid? Profiteer dan van € 50,- extra prepaid-tegoed.

Ga nu naar vodafone.nl/studenten en profiteer van deze unieke aanbieding!

MET HAMER EN VERF de verloedering te lijf

FOTO: CHRISTOPH JANZING

De bouwval krijgt een opfrisbeurt.

Actievoerders hebben tijdens de Landelijke Kraakactiedagen een braakliggend terrein in Wageningen tijdelijk gekraakt. Om aandacht te vragen voor de 'verloederde leegte' en te protesteren tegen het kraakverbod.

Op zaterdagochtend 31 oktober loopt een tiental actievoerders, het merendeel Wageningse studenten, naar het braakliggende stuk grond op de hoek tussen de Ritzema Bosweg en de Churchillweg. Een paar oud-studenten volgen met hun kindjes in de bakfiets 'Wat gaan we doen?', vraagt een meisje aan haar vader. 'We gaan kraken,' antwoordt hij opgetogen.

Een ijzeren hek wordt aan de kant gezet en kleurrijke busjes met caravans rijden het terrein op. Op straat delen twee activisten flyers uit. Veel voorbijgangers komen nieuwsgierig een kijkje nemen. Zij blijken zich ook te ergeen aan de leegstand.

Al jaren staat op het perceel een halfafgebroken gebouwtje. 'Zolang deze bouwval daar staat, is

de eigenaar officieel nog met het sloopproces bezig en hoeft hij geen nieuwe bestemming voor het terrein te bedenken', vertelt een van de krakers. In 2004 werd al een gelijksoortige protestactie gehouden tegen het ongebruikte gat in de stad. Sindsdien is er niks veranderd.

Dan komen plotseling de sloophamers tevoorschijn. Twee jonge mannen rammen tegen het halfafgebroken gebouwtje, maar er komt geen beweging in. Vervolgens verdwijnen de hamers en verschijnen de verfpotten en graffiti-flessen om de bouwval dan maar wat op te fleuren.

Rond een uur of vier 's middags verzorgt de Wageningse rockband The Klezmoawers een optreden. De zanger schreeuwt na het laatste liedje: 'Al wordt kraken straks illegaal, als je een beetje verstand in je kop hebt, ga je gewoon door!' Het publiek juicht. De actievoerders hebben hun punt gemaakt en laten het terrein in de vroege avond opgeruimd achter. Alleen de muur, die blijft staan. **Ⓡ Christoph Janzing**

PANIEK RIJNSTEEG

Studenten hebben vrijdag 29 oktober aan de Rijnsteeg in Wageningen een boerderij gekraakt die al bijna vier jaar leeg stond. Acht van hen willen er gaan wonen. 'De woningnood in Wageningen wordt steeds groter', aldus biologiestudent Erik. Politieagenten constateerden dat het huis inderdaad leegstond. Van hen mochten de krakers er blijven zitten. De eigenaar, die ernaast woont, zag het anders. Hij stuurde een graafmachine om het pand te slopen. De graafmachine vernielde de dakgoot, terwijl er mensen binnen zaten. 'Die schrokken enorm. In paniek hebben we de politie gebeld', vertelt Erik. Die riep de eigenaar tot de orde. Later op de dag voerden de eigenaar en de krakers overleg. De eigenaar wil de boerderij in januari slopen, als hij de vergunningen rond heeft. Hij kan er bij nader inzien wel mee leven dat de krakers tot die tijd blijven, zegt hij. **Ⓡ AB**

'Zo saai heb ik er nog nooit uitgezien'

Stijn, p26

[E]

SQUATTING GOES ON

Wageningen students took to the streets in defence of squatting last weekend. On Saturday activists marched to the abandoned plot on the corner of the Ritzema Bosweg and the Churchillweg with hammers and spray paint. They were cheered on by bystanders as they left their mark on the ruin the owner left behind so he's not obliged to rebuild. The action was a protest against the eyesore and against the government's ban on squatting. Meanwhile, in the Rijnsteeg, students took over an empty farmhouse and the owner started knocking it down with a digger. The police intervened. Later, the owner agreed to the squatters staying until January.

The full story?
resource.wur.nl/en

PIJPENDE VLEERHOND

Naast mensen en bonobo's doen ook vlerhonden aan fellatio. De *Cynopterus sphinx* is de gelukkigste. Deze kortneusvlerhond doet hêt, jawel, op z'n hondjes. Tijdens de copulatie buigt het vrouwtje naar voren en likt aan de schacht van de penis van het mannetje. Hoe langer ze likt, hoe langer de paring duurt. Waarom zou je er dan in godsnaam aan beginnen?

BELLO IS NIET GROEN

Huisdieren zijn slecht voor het milieu. De ecologische voetafdruk van een gemiddelde hond is twee keer zo groot als die van een 4,6 liter SUV Toyota Land Cruiser. Een kat 'doet' evenveel als een Volkswagen Golf. Dat hebben onderzoekers uit Nieuw Zeeland berekend. Zelfs een goudvis heeft een ecologische vnafdruk van twee mobieltjes.

STIJN <<

Mij

Mijn haar wilde niet meer. Sowieso is mijn haardos al opstandig (of ik lui), maar sinds vorige week was er geen houden meer aan. Als nou *alles* door elkaar zou staan, had ik niet geklaagd. Maar nee, een klein gedeelte van mijn haren had plotseling besloten ineens wel een soort van model aan te nemen. Dit tot complete verbijstering van de rest van mijn kapsel.

Mijn hoofd zag eruit als een hoog opgelopen conflict met een lachend gezichtje eronder. Zeg maar de Partij van de Arbeid, maar dan op mijn hoofd. Bovendien liep mijn gepatenteerde viersterren-gel in mijn ogen als het regende, en ga ik volgende week stage lopen in Schotland, waar het wel eens schijnt te regenen. Ik bel naar de kapper.

'Goedemiddag, haarstudio ...', hoor ik een mompelende stem zeggen.

Ik waag het op een afspraak voor zaterdag.

'Oh, dan is er nog plek bij mij.'

Ik weet niet wie 'mij' is, maar 'plek vrij' klinkt wel aantrekkelijk. Op zaterdagochtend stap ik binnen. Ik moet wachten. 'Mij' heeft – hoewel ze dit zelf ontkent – een planningsfoutje gemaakt. Behalve mijn knipbeurt moet een dame van middelbare leeftijd gekleurd worden. Ongeveer een halfuur zit ik aan de leestafel en verbaas ik mij over 'mij'.

Haar stem is mompelend, haar mond staat open. En de bediening van de kassa; nou ik denk dat menig tachtigplusser sneller geld opneemt. Het contrast met haar collega maakt het beeld alleen maar schrijnender: 'Ja ik kan nu eenmaal niet stilzitten', zegt die. Stap, stap, stap. 'Als ik ga zitten, denken mijn hersenen 'hee, wat doe je nu' en dan ga ik weer staan.' Stap, stap. Eindelijk mag ik plaatsnemen. Een leuk gesprek hoef ik niet te beginnen. Als de telefoon gaat en 'stap stap' die opneemt met 'goedemiddag', gaat ze praten: 'Zei ze nu goedemiddag?', 'Ja' zeg ik. 'Oh eindelijk, het is middag', zucht.

Mijn opstandig kapsel verandert in een traag, burgerlijk koppe-tje. Zo saai heb ik er nog nooit uitgezien. Ach, denk ik. Daar in die regen zet ik toch een capuchon op. **STIJN VAN GILS**

Darwin meets Calvin

Enkele tientallen studenten kwamen maandag bijeen voor een debat over schepping en evolutie.

Het is het jaar van Darwin, dat zal inmiddels niemand ontgaan zijn. Maar het is ook het jaar van de theoloog Calvin, die vijfhonderd jaar geleden geboren werd. Zo op het eerste gezicht twee totaal verschillende mensen uit werelden die mijlenver uit elkaar lijken te staan.

Maar het is ook een beetje het jaar van de Vereniging Gereformeerde Studenten te Wageningen (VGSW). De vereniging viert dit jaar haar negende lustrum. En niet geheel toevallig organiseerde de VGSW maandagavond een debat over religie en wetenschap, met als titel *Evolution – powered by God?!*.

Tijdens de avond ontvouwde Palmyre Oomen, bioloog, theoloog, filosoof en bijzonder hoogleraar aan de Radbouduniversiteit in Nijmegen, haar theorie waarin schepping en evolutie samenkomen. Met God die het mogelijk maakt dat organismen zich ontwikkelen, evolueren. *Darwin meets Calvin*.

Een dikke veertig man – studenten maar ook een handjevol docenten – is op het debat in Forum afgekomen. Sommigen hebben hun bijbel meegenomen. Anderen zijn wat minder thuis in de wereld van de gereformeerden. Zoals de eerstejaars biologiëstudent Annelien. Nieuwsgierig geworden door de versierde 'grijze boom' bij de ingang van Forum, gaat ze wat aarzelend zitten achterin de collegezaal. 'Ik geloof in

God en ik studeer biologie. Als het ontstaan van het leven aan de orde komt in mijn studie, wil ik een antwoord hebben', verklaart ze. Bij het scheppingsverhaal zoals het in de bijbel staat, heeft ze zo haar twijfels. 'Maar voor mijn geloof doet het er niet toe of God de wereld nu in zeven dagen, of zeven jaar, of zeven miljoen jaar heeft geschapen.'

Een jongen geeft toe dat zijn geloof om zeep wordt geholpen op het moment dat iets wetenschappelijk verklaard wordt. Zolang hij niet gehinderd wordt door kennis, gelooft hij in God. Maar daar blijft, dankzij de wetenschap, steeds minder van over. Anderen houden juist vast aan het klassie-

Sommigen hebben hun bijbel meegenomen

ke scheppingsverhaal. Omdat het zo in de bijbel staat. Of omdat ze vinden dat de mens in de theorie van Oomen op gelijke voet wordt gesteld met dieren en andere organismen.

Het debat wordt voortgezet in de kroeg. Want aan zijn natuurlijke habitat is de gemiddelde student toch nét even beter aangepast dan aan de collegezaal. Dankzij de evolutie. Of dankzij God. Dat blijft de vraag. **AVG**

AXE HEEFT GEEN EFFECT

Een 26-jarige Indiër heeft Unilever aangeklaagd, omdat hij na zeven jaar nog steeds geen profijt heeft van het Axe-effect. Tenminste, dat meldt *nu.nl*. Het oorspronkelijke bericht komt van *fakingnews.com*. De oerlelijke Vaibhav Bedi zou met honderden lege Axe-verpakkingen deo, parfum, aftershave, douchegel en shampoo, in de rechtbank zijn verschenen. Met de woorden: *Where the fuck is the Axe effect?*

‘Bij mijn opleiding wordt groen juist een beetje als last gezien’

Ton Grashof, p28

>> PRIKBORD

BOOM BIJ FORUM LEEFT OP

Maandag 2 november heeft de Vereniging van Gereformeerde Studenten te Wageningen (VGSW) de grijze betonnen boom bij Forum, het universiteitsgebouw van Wageningen, op laten leven. VGSW-leden brachten palmladeren en een grote bloem aan op de stomp van de boom.

Met deze ludieke actie brachten ze het debat *Evolution: Powered by God!?* onder de aandacht. Dit debat ging over de vraag of twee verhalen over het ontstaan en de ontwikkeling van het leven, schepping en evolutie, bij elkaar te brengen zijn.

De VGSW is een vereniging van ongeveer zestig

christelijke studenten die elkaar opzoeken om God te leren kennen en met elkaar na te denken, te discussiëren, te bidden en feestjes te vieren. De VGSW organiseert dit debat in het kader van haar 45-jarig bestaan, haar negende lustrum. Dit lustrum wordt gevierd onder het thema *Tussen Darwin en Calvin: it only gets better!*, met een week vol activiteiten, waaronder een gala en een open feest.

PRIKBORD

Stuur je foto's naar prikbord.resource@wur.nl

TELEURSTELLING VOOR SCHAATSERS

Het NK Afstanden heeft schaatsers Mayon Kuipers en Mark Ooijevaar geen startbewijs opgeleverd voor een wereldbekerwedstrijd.

Kuipers, student Voedingsmiddelelentechnologie in Leeuwarden,

werd vrijdag 30 oktober in Thialf aangemoedigd door een paar meiden uit haar klas en voelde zich sterker dan vorig jaar. Toch kwam ze op de vijfhonderd meter met 39,70 en 39,57 niet verder dan een achtste plaats, net als in 2008.

Ooijevaar sloot zijn tien-kilo-

meterrace zondag 1 november af met twee verrassend snelle ronden waarin hij vechtlust toonde. Zijn eindtijd van 13.27,03 was minder spectaculair, en bracht de Wageningse student Bos- en natuurbesheer niet verder dan een teleurstellende zevende plek. YdH

[E]

STIJN AT THE SALON

Stijn's hair is a mess and he doesn't want gel in his eyes next week in rainy Scotland. So off he goes to the hairdresser. She tames his hair alright. Now it looks very boring. Oh well, in Scotland he'll need to wear a hoodie all the time anyway.

DISAPPOINTED SKATERS

The national speed-skating championships didn't lead to World cup qualification for Mayon Kuipers and Mark Ooijevaar. Despite the cheers of classmates, Leeuwarden student Kuipers came eighth. Wageningen student Ooijevaar came seventh in his race.

TREE OF LIFE?

Members of Reformed church students society (VGSW) livened up the forum 'tree' on Monday with a flower and palm leaves. The aim was to publicize a debate that was part of the society's 45th anniversary celebrations on the theme: Between Darwin and Calvin: it only gets better!

DARWIN MEETS CALVIN

Darwin year. Calvin year. And the VGSW's 45th anniversary. A good time for the Reformed church students to host a debate entitled *Evolution – powered by God*. About 40 people came to Monday's debate, some with Bible under the arm.

The full story?

resource.wur.nl/en

BETERE WETENSCHAPPER NA AFWIJZING

Wetenschappers die subsidie hebben gekregen, presteren daarna minder goed dan de beste wetenschappers die buiten de boot vielen. Dat ontdekten onderzoekers van de UvA en de VU. Volgens hen worden de beste afgewezen wetenschappers in de jaren erna vaker geciteerd en leveren ze invloedrijkere publicaties af dan hun gelauwerde concurrenten. Dat meldt persbureau HOP. Zou dat voor de liefde ook maar gelden.

ANTICONCEPTIE

Een kwartiertje blijven liggen na het vrijen vergroot de kans op een zwangerschap met vijftig procent. Dat heeft het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde van het AMC ontdekt bij vrouwen die kunstmatige inseminatie ondergaan. Mooi. Maar werkt het omgekeerd ook? Nooit meer condooms, gewoon tegen de muur.

Geld leren verdienen met groen

Achttien studenten bogen zich vier dagen over de meerwaarde van parken en groenstroken. De interdisciplinaire workshop was een eyeopener voor studenten én gemeente.

Zet achttien studenten van meerdere universitaire en HBO-opleidingen vier dagen lang in een jeugdherberg in Soest. Gooi er een opdracht in, wat lezingen erbij, even roeren, klaar. Dat was de grondgedachte achter de door Van Hall Larenstein met EU-geld georganiseerde workshop van 21 tot en met 24 oktober over *value added planning*. Oftewel het gebruik van openbaar groen door gemeentes om meer geld in het laatje te krijgen.

De nabijheid en de kwaliteit van openbaar groen zijn van invloed op de waarde van woningen en dus op de onroerende-zaakbelasting. Ook kan de gemeente meer verdienen aan de verkoop van grond in een aantrekkelijke, groene omgeving. Tijdens de workshop bekeken de studenten hoe ze de herinrichting van park Randenbroek en een aanliggende woonwijk in Amersfoort zoveel mogelijk konden terugverdienen.

TEKENEN

Vier dagen lang werkten de toekomstige landschapsarchitecten, rentmeesters, vastgoedmanagers en stedenbouwers intensief samen. 'Deze opdracht verruimt de blik op de disciplines waar je mee te maken krijgt tijdens je werk', zegt Anet Pruijscher, deeltijdstudente Management buitenruimte bij VHL. 'Een planologiestudent uit Groningen vond het bijvoorbeeld heel bijzonder dat wij de he-

FOTO: BART DE GOUW

De studenten nemen Park Randenbroek in Amersfoort in ogenschouw.

le tijd aan het tekenen waren.' Nadenken over de kwaliteit van groen in verband met de verkoop van woningen was nieuw voor de VHL-studenten Tuin- en landschapsinrichting. 'Normaal zijn we niet met geld bezig. We proberen vooral heel mooie ontwerpen te maken', legt een van hen uit.

'Bij mijn opleiding wordt groen juist een beetje als last gezien, omdat het geen geld oplevert', vertelt Ton Grashof, student Stedenbouw aan de Hogeschool Rotterdam. 'De workshop heeft tot nieuwe inzichten geleid, ook op financieel gebied. Verder heb ik nu in een paar dagen meer tastbare re-

sultaten geproduceerd dan normaal in tien weken.'

Ondanks gejoel bij het uitdelen van de kamersleutels op de eerste dag, waren de studenten vooral heel intensief aan het werk. 'De laatste avond hebben we tot elf uur doorgewerkt. Soms krijg je bij het zoveelste biertje nog een goed idee', vertelt student Landschapsarchitectuur Melvin Creemers.

BETALEN

Niet alleen bij studenten zorgde de workshop voor verrassingen. Na de presentaties op de laatste dag laat Arno Goossens, strate-

gisch adviseur ruimtelijke ordening bij de gemeente Amersfoort, weten dat hij onder de indruk is. 'In onze plannen bouwen we vaak zoveel mogelijk van het water af vanwege de ecologische waarden. Terwijl jullie juist de waarde zien van wonen aan het water. Jullie kunnen ons denken op het stadhuis aanscherpen. Er zijn nog wel een paar projecten in Amersfoort waarbij we jullie inbreng kunnen gebruiken.' Een studente reageert, tot hilariteit van alle aanwezigen: 'Daar moeten jullie dan wel voor betalen, hè. Dat hebben we net geleerd.' **Alexandra Branderhorst**

DRUK WUR-KIND ALS PROEFKONIJN

Ouders met een druk kind kunnen daar geld mee verdienen. Onderzoekster Agnes van den Berg van Alterra werft onder collega's ADHD-kinderen. De kids van 10 en 11 jaar moeten aandachtstestjes doen in Gaia en Lumen. Te beginnen dit weekeinde. Een uurtje testen levert honderd euro op. Dat ligt ver boven het minimumjeugdloon.

>> WHAT'S COOKIN'

FOTO: BART DE GOUIW

GEMENGD SPIESJE VOOR DE TOEKOMST

Hoe voeden we de wereld in 2050? Een actueel discussiepunt. Half oktober was dit het thema van de Wereldvoedseldag.

Op 26 oktober vierde de Club van Rome, bekend van de bestseller *The Limits to Growth*, haar veertigste verjaardag. Op deze datum presenteerde minister Cramer van Milieu een nieuw rapport *Growing within limits*. Hierin is doorgerekend wat ons huidige consumptiepatroon betekent voor mens en milieu. Vlees eten, en dan vooral rundvlees, komt er slecht vanaf. Een mens- en milieuvriendelijk dieet hoeft volgens het rapport niet vegetarisch te zijn. Een dagelijkse mixed grill van 10 gram rundvlees, 10 gram varkensvlees, 47 gram kip en 23 gram vis zou de benodigde hoeveelheid landbouwgrond al halveren. Die hoeveelheden zijn vast heel erg doordacht maar in de keuken niet zo praktisch. Mijn levensstijl is in ieder geval niet berekend op al te veel wegen en meten in keukens. Ik spaar mijn quotum aan varkensvlees wel op tot ik eens per week een biologische karbonade kan eten. Een oranje keuze in de nieuwe Vleeswijzer (zie p.20). Arianne van Ballegooij

KARBONADES MET MOSTERD EN WITTE WIJN

Bereidingstijd: 45 minuten

Ingrediënten voor 4 personen:

- 4 biologische schouderkarbonades
- halve pot fijne mosterd
- half glas witte wijn
- boter
- olie
- zout

Bereiding

Smeer de karbonades dik in met fijne mosterd en laat een half uur intrekken. Schraap de mosterd van de karbonades af; er mag een klein beetje op blijven zitten. Zout de karbonades. Verhit boter en olie in de koekenpan en bak de karbonades op niet te hoog vuur gedurende een minuut of acht. Keer ze af en toe om. Haal de karbonades uit de pan, giet de wijn in de pan, roer het aanbaksel los, doe de mosterd er weer bij en roer. Laat 1 minuut zachtjes koken. Leg het vlees erin terug en serveer. Lekker met aardappelpuree en gestoofde prei.

[E]

MAKING MONEY FROM PARKS

Eighteen VHL students attended a workshop on value-added planning and learned how public green spaces can generate income, for example by raising house prices and with them tax revenues. It was quite an eye-opener for the students. Their ideas had added value for Amersfoort town council too, said a council representative. 'You'll have to pay us for that, then', joked a student. 'As we've just learned.'

THE ECO-MINDED CARNIVORE

The Dutch environment ministry's report *Growing within limits* is clear: to save the planet we've got to cut meat consumption to 10 grams a day each of beef and pork. You could save up your ration for an organic pork chop once a week. The recipe for chops in mustard and white wine sauce is online. It gets the orange light from vleeswijzer.nl.

The full story?
resource.wur.nl/en

colofon

Resource is de dagelijkse website en het magazine voor studenten en medewerkers van Wageningen UR. Resource magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Abonnement

Een abonnement op het magazine kost €58 (buitenland €131,50) per academisch jaar. Opzeggen een maand voor het eind van de lopende abonnementsperiode (1 augustus).

Redactieadres

Akkermaalsbos 12, 6708 WB Wageningen. Postbus 409, 6700 AK Wageningen Gebouw 116 (bode 31). T 0317 484020. Website resource.wur.nl. ISSN 1389-7756

Secretariaat

Thea Agba-Kuijpers, tel 0317 484020 resource@wur.nl

Redactie

- drs. Gaby van Caulil (hoofdredacteur) gaby.vancaulil@wur.nl, 0317 482997
- ir. Rik Nijland (eindredactie) rik.nijland@wur.nl, 0317 485320
- ir. Nicolette Meerstadt (webredactie) nicollette.meerstadt@wur.nl, 0317 488190
- Alexandra Branderhorst (studenten, onderwijs) 0317 481725, alexandra.branderhorst@wur.nl
- ir. Roelof Kleis (economie, maatschappij, omgeving, ecologie, maatschappij) roelof.kleis@wur.nl, 0317 481723
- Albert Sikkema (plant, organisatie) albert.sikkema@wur.nl, 0317 481724
- dr. ir. Hans Wolkers (dier, voeding), hans.wolkers@wur.nl, 0317 485251

Vormgeving

- Hans Weggen, hans.weggen@wur.nl, 0317 485272

Freelance auteurs

Maarten van den Berg, Wim Bras, Anne-loes Dijkstra, Stijn van Gils, Alice van Gin-
kel, Yvonne de Hilster, Laurien Holtjer, Christoph Janzing, Barbara Tieleman, Tom Rijntjes, Marlot Roelofs, Joris Tielen

Vertaling

Clare McGregor, Keen-Mun Poon

Foto's

Guy Ackermans, Bart de Gouw, Michel Mees, Ruben Smit, Theo Tangelder, Hoge Noorden, FotoNatura, Bureau voor Beeld
Illustraties
Esther Brouwer, Sebastiaan Donders, Miesjel van Gerwen, Guido de Groot, Karel Hulsteijn, Annemarie Roos, Henk van Rui-
tenbeek

Basisvormgeving magazine

Nies & Partners bno Nijmegen

Vormgeving website

www.onstuimig.nl

Advertenties

Extern, Bureau van Vliet, T 023-5714745, c.bleeker@bureauvanvliet.com
Intern (gereduceerd tarief), T 0317-482519, elisa.salentijn@wur.nl

Uitgever

Viola Peulen, Corporate communicatie Wageningen UR

Resource wordt gedrukt op papier uit verantwoord beheerde bossen.

mededelingen

Mededelingen van en voor studenten en medewerkers. Maximaal 75 woorden, via resource.wur.nl.

Survey on housing needs among international students

Idealis wants to know what your housing needs are and developed a questionnaire. All international students received an e-mail with a link to the questionnaire. Please fill in the questionnaire before November the 6th. Filling in the questionnaire will take you about 10 minutes. The questionnaire is completely anonymous and results can never be traced back to one single respondent. To stress the importance of this questionnaire Idealis allots € 25,- Gift Certificates among every ten students. You only have a chance to win one of these Gift Certificates if you complete the questionnaire.

Meer mededelingen op resource.wur.nl

COMING SOON! TEACHER OF THE YEAR

www.proefschriften.nl

www.phd-thesis.nl

Wageningen UR zoekt:

Medewerker HRM (1,0)

Agrotechnology & Food Sciences Group, supportgroep HRM, Wageningen
Vacaturenummer: AFSG 09.097

Postdoc Plant Pathology (1,0)

Plant Sciences Group, Laboratory of Phytopathology, Wageningen
Vacancy number: AT: DPW 09-24

PhD Design of sustainable logistic systems for plastics waste (1,0)

Logistics, Decision and Information Sciences, Operations Research and Logistics (ORL) group, Wageningen
Vacancy number: AT MW 2009-29

(Junior) Docent Methoden en Technieken (1,0)

Social Sciences Group, afd. Methoden & Technieken, Wageningen
Vacaturenummer: AT MW 2009-30

www.werkenbij.wur.nl

BRUILOFTEN, FEESTEN, BORRELS, BARBECUES, ZAKENLUNCHES, PROMOTIES, ETC.

Sfeervolle ambiance! (ook terras)

Ook voor party- en catering-service (bekend om hoge kwaliteit en verscheidenheid)

Dennis en Carla Klos

Costerweg 5, 6702 AA Wageningen, telefoon 0317-425949

bij ons ben je verzekerd van ondersteuning, belangenbehartiging en professionele hulp bij problemen

info www.ac-hop.nl

STUDIUM

GENERALE

DEBAT

FED UP WITH THE RIGHT TO FOOD?

Policies and practices regarding the human right to adequate food. Should the Council of Europe do more?

De Leeuwenborch, Monday 9 November, 20.00

Bernd van der Meulen, Otto Hospes (Chairgroup Law and Governance), Harm-Evert Waalkens (member of Parliament and member Council of Europe)

AKADEMIA HONORA

LA13, dinsdag 10 November, 20.00

Zolang we nog praten is er hoop (4e lezing)

André Klukhuhn

LEZING

HET DIERLOZE GERECHT

EEN VEGETARISCHE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND

LA13, woensdag 11 November, 20.00

Dr. Dirk-Jan Verdonk

LEZING

VERANDERING EN TOEVAL

OP WEG NAAR DARWIN'S EVOLUTIETHEORIE

LA13, donderdag 12 november, 20.00

Dr. Marinus de Baar

LA13 LAWICKSE ALLEE 13

HTTP://STUDIUMGENERALE.WUR.NL

centre of excellence for
sustainable water technology

Wetsus, centre of excellence for sustainable water technology is a facilitating intermediary for trend-setting know-how development. Wetsus creates a unique environment and strategic cooperation for development of profitable and sustainable state of the art water treatment technology. The inspiring and multidisciplinary collaboration between companies and research institutes in Wetsus results in innovations that contribute significantly to the solution of the global water problems.

You need water..... water needs you!

For our innovative research program, we are looking for enthusiastic

PhD students (m/f)

The research program of Wetsus is divided in various themes (Clean water technology, Waste water technology, Interaction with natural systems & Sensoring). Within these themes specific research subjects are defined, which are mainly carried out as PhD projects. On our website www.wetsus.nl the various themes are explained and the open PhD positions are announced. There are new job openings every month, so check regularly. Also if you are graduated or going to graduate in 2009/2010 we welcome you to apply for these positions.

The Profile

If you have clear research affinity, are enthusiastic about multidisciplinary cooperation, committed to the development of sustainable technology for the world and have a Master degree in Environmental technology, Chemical technology, Membrane technology, Process technology, Chemistry, Physics and/or Microbiology/biotechnology, you are the ideal candidate for us!

The Offer

You get the opportunity to grow with an innovative, dynamic and future orientated top research institute. You can accelerate in the development of new water technology in cooperation with prominent companies and universities.

In most cases is the workplace in Leeuwarden, The Netherlands.

The salary is in accordance with the collective labour agreement of the Dutch Universities for PhD students. The PhD students will receive commencement of employment of the universities participating in Wetsus.

Information and Application

Please send your application, with your CV, to Wetsus, for the attention of the HRM department, P.O. Box 1113, 8900 CC, Leeuwarden, The Netherlands or by email recruitment@wetsus.nl.

For further information about a PhD position you can contact Mr. Dr. G.J.W. Euverink, 058-2846200, gertjan.euverink@wetsus.nl.

combining scientific excellence with commercial relevance

EVSSTUDENTSYMPOSIUM THE FINANCIAL CRISIS AND DEVELOPING COUNTRIES MONEY MAKES THE WORLD GO ROUND?

date
28TH OF NOV 2009 / AMSTERDAM
registration
WWW.EVERTVERMEER.NL

De Nederlandse Carrièredagen '09

De carrièrebeurs in het najaar voor studenten en starters

13 & 14 november Amsterdam RAI

Maak kennis met een groot aantal topwerkgevers

Bezoek de speciale Traineesstraat®

Volg gratis interessante carrièregerichte en vakinhoudelijke workshops.

www.carrièredagen.nl

De Juridische Carrièredag '09 De Accountancy Carrièredagen '09 De Bank & Verzekering Carrièredagen '09 De IT Carrièredagen '09 De Techniek Carrièredagen '09 De Farmacie Carrièredagen '09

rt(z) INTEREST metro AD Intermediair BankingReview MEMOY MAGAZINE CARRIERE MAGAZINE Jobnet Technisch Weekblad Automatisering Gids

De Nederlandse Carrièredagen is een activiteit van onderdeel van de group

International Seminar on Public Private Partnerships for Sustainable Sourcing **The Ithuba Project in South Africa**

11 November 2009, 9.00 - 13.00
Hotel de Nieuwe Wereld, Wageningen
Organised by: Wageningen International

Information and registration: lotte.vandenberg@wur.nl

Neem een abonnement

■ Surf naar volkskrant.nl/studenten

(dit aanbod geldt alleen voor uitwonende studenten t/m 27 jaar)

volkskrant.nl/studenten

Willen weten.

de Volkskrant

Wat je de komende weken niet mag missen (en wat wel). Voor de complete agenda zie: www.resource.wur.nl

>> No go

5, 6 en 7 november
KNOPJESMUSEUM

De Vita Nova, een Spits uit 1940, ligt drie dagen in de haven van Wageningen. Aan boord vind je een mysterieus labyrint van kleine kamers, computersimulaties en videopresentaties. Je komt het Knopjesmuseum alleen binnen als je de toegangscode weet te ontcijferen. Daarna mag je zelf experimenteren met verschillende installaties. Technisch kunstenaar Harmen Zijp wil je kietelen om je ingesleten denkpatronen te verlaten. Ben je net als wij erg gehecht aan je eigen denkpatronen, blijf dan thuis.

WAGENINGEN, WWW.KNOPJESMUSEUM.NL, 7,50 EURO

>> No go

Dinsdag 10 t/m maandag 28 november
**STUDENTENONTWERPEN
THEMATUIN SONSBEEK**

Het Arnhemse Sonsbeekpark moest VHL-studenten inspireren voor het ontwerp van een thematuin. De vier beste ideeën van de eerstejaars Tuin- en landschapsinrichting worden tentoongesteld in het bezoekerscentrum bij de witte watermolen. Er bestaat echter weinig tot geen kans dat een van de ontwerpen wordt uitgevoerd. Overigens is het park nu in de herfst wel een wandelingetje waard.

BEZOEKERSCENTUM SONSBEEK, ARNHEM

>> Go

Donderdag 12 november
KICK-OFF YOUNG WUR

Je werkt nog niet zo lang bij Wageningen UR en je bent nog jong. Misschien voel je je nog klein in deze enorme organisatie. Of wil je jonge, gedreven en initiatiefrijke collega's leren kennen. Kom dan naar de kick-off borrel van Young Wageningen UR, een nieuw initiatief voor jonge medewerkers van alle science groups. De jeugd heeft de toekomst, dus wie weet lukt het samen om het logge Wageningen UR in beweging te krijgen. Of kom luiste-

ren naar de goeroes van de vooruitgang, Dijkhuizen en Kropff.

ATLASGEBOUW WAGENINGEN, YOUNG.WUR@WUR.NL

>> No go

Donderdag 12 november
**GRAANCIRKELS
VERKLAARD!**

Graan is bij uitstek een Wagenings thema. Dus als Bart-Jan de Lorijn een lezing geeft over graancirkels, staan wij op scherp. 'Bart-Jan de Lorijn is al vele jaren gefascineerd door graancirkels', meldt De Alliant, een 'inspiratie- en kenniscentrum voor duurzaam leven en werken' van Wageningse afgestudeerden. 'Met behulp van fraai beeldmateriaal wordt het fenomeen toegelicht evenals afwijkingen aan planten, aanwezigheid van lichtbollen, effecten op gezondheid van mens en dier, (...) relatie tot de kosmos en mogelijke verklaringen.' Je leest het goed: er bestaan meerdere verklaringen. Wij dachten dat alleen buitenaardse wezens die cirkels konden maken.

WAGENINGEN, WWW.ALLIANTH.NL, 10 EURO

>> Go

donderdag 12 november
ONTSTAAN VAN EVOLUTIETHEORIE
Op 24 november is het honderdvijftig jaar geleden dat On the Origin of Species werd gepubliceerd. Studium Generale organiseert deze maand lezingen over de voorgeschiedenis van de evolutietheorie. Filosoof en historicus Marinus de Baar zal volgende week duidelijk maken hoe in de achttiende eeuw de dynamiek van de natuur meer aandacht kreeg. In de kosmologie was de hemel niet langer het schouwspel van onveranderlijke sterren; in de geologie kreeg men oog voor langzame processen als erosie en in de biologie ontsnapten de dieren en planten aan hun eeuwenlange opsluiting in de onveranderlijke scheppingsorde van de Hof van Eden.

LA-13, WAGENINGEN,
WWW.STUDIUMGENERALE.WUR.NL

>> Go

Woensdag 18 november
CIRQUE DU PLUIE

VHL-lector Hans Hopster rapporteerde deze zomer aan minister Verburg over het welzijn van circusdieren. Vooral olifanten zijn er slecht aan toe. De minister gaf aan strengere eisen te gaan stellen. Zo zouden circusdieren niet meer uit het wild gehaald mogen worden en moet de kennis van diervverzorgers omhoog. Is dat voldoende? Laat je informeren door Hopster en door sprekers van LNV, de dierenbescherming en de Europese circusfederatie.

VAN HALL LARENSTEIN, LEEUWARDEN,
WWW.DIERENWELZIJNSWEB.NL

>> Go

tot 20 november
FIETS KOPEN?

Optare is de luxueus aandoende naam voor onze flexibele arbeidsvoorwaarden. Handig voor wie een goedkope fiets wil of extra reiskostenvergoeding. Je levert er vrije dagen of brutoloon voor in. Heb je natuurlijk weinig aan als je naast je werk woont. Dan kun je sparen voor extra verlof. Tip: medewerkers met een WU-contract krijgen sowieso 135 euri bruto, ook al verschuif je maar één werkuurtje of één salariseuro.

VIA MEDEWERKERSBUTTON

[E]

>> No go

Tuesday 10 to Monday 28 November
VHL STUDENT GARDEN DESIGNS

Display of the best designs. Not much chance they'll be used. The park is a nice place for an autumn walk though.

SONSBEEK PARK VISITORS' CENTRE, ARNHEM

>> Go

Thursday 12 November
KICK-OFF YOUNG WUR

Meet the new blood at Wageningen UR or listen to the gurus of progress, Dijkhuizen and Kropff.

ATLAS BUIKDING, WAGENINGEN, YOUNG.WUR@WUR.NL

>> No go

Thursday 12 November
GRAIN CIRCLES EXPLAINED!

Bart-Jan de Lorijn will explain the effects and various explanations. And we thought there was only one: aliens.

WAGENINGEN WWW.ALLIANTH.NL. 10 EUROS